

วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

URU Journal of Integrated Sciences for Development

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566 | Vol. 13 No. 2 July - December 2023

URU J.ISD
URU Journal of
Integrated Sciences for Development

ISSN 2821-9708 (ONLINE)

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/GRAURU/>

วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

URU Journal of Integrated Sciences for Development

ISSN 2821-9708 (Online)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566 | Vol. 13 No. 2 July - December 2023

วัตถุประสงค์ (Aims)

เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และ ผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษา ท้องถิ่น และสังคม ของอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ

ขอบเขตของงานวิจัย (Scope)

- General Social Sciences : สังคมศาสตร์ทั่วไป
- Communication : การสื่อสาร
- Education : การศึกษา
- Development : การพัฒนา
- Health (Social Sciences) : สุขภาพ (สังคมศาสตร์)

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทรรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประหยัด จิระวรพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระรุจิ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก ทองลาด
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวารีย์ วงศ์วัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณสิริ ใจมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ
อาจารย์ ดร.บัณฑิตา อินสมบัติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชิตาภา สุขพล้ำ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยบูรพา

กำหนดการเผยแพร่

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ภาษาที่รับตีพิมพ์

ภาษาไทย

เจ้าของวารสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

แนวคิดและทัศนะในบทความนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความ ไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มา และข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ

Table Of Content

20
23

- URU-J.ISD 267008 **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
(ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร
สมพร หลิมเจริญ, รณชัย ศรีรัญญาวงศ์
และรัชกร ประสีระเตสัง**
- URU-J.ISD 267028 **ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการ
เรียนรู้ และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
รัชกร ประสีระเตสัง, สมพร หลิมเจริญ
และรณชัย ศรีรัญญาวงศ์**
- URU-J.ISD 267152 **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการ
ออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360
องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถใน การแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู
โชติวัน แยมขยาย**
- URU-J.ISD 268251 **การพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่ม
ของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ
ปาจริย์ ผลประเสริฐ, กนิษฐา ศรีภิรมย์, พลอยณัชชา เดชะเศรษฐศิริ
และวรางคณา จันทร์คง**
- URU-J.ISD 269061 **กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญา
อาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ
อุทิศ บำรุงชีพ, พัทธวีภา โพธิ์ศรี และมงคล ยงนุรัตน์**

URU

Journal of Integrated Sciences
for Development

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับ
ชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่าง
ประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดสกลนคร**

**FACTORS AFFECTING THE ACHIEVEMENT OF ORDINARY NATIONAL
EDUCATION TEST TO LEARNING AREA OF FOREIGN LAUNUAGES (ENGLISH)
OF THE STUDENTS IN GRADE 6 OF PRIMARY ENDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE IN SAKONNAKHON PROVINCE**

สมพร หลิมเจริญ, รณชัย ศรีรัฐญาวงศ์ และรัชกร ประสีระเตสัง

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

*Corresponding email: somporn1405@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้(ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (r) เท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยด้านประสบการณ์การสอนของครู ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านพฤติกรรมการมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ ปัจจัยด้านประสบการณ์การสอนของครู (X_{21}) ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (X_{22}) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (X_{31}) และด้านพฤติกรรมการมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู (X_{23}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 27.90 และมีสมการถดถอยรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y = 0.213 + 0.076 (X_{21}) + 2.895 (X_{22}) + 1.587(X_{23}) + 2.098 (X_{31})$$

$$Z = 0.183 (X_{21}) + 0.273 (X_{22}) + 0.148(X_{23}) + 0.213(X_{31})$$

คำสำคัญ: ปัจจัย, การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) , กลุ่มสาระการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were 1. to study the relationship between the factors and the achievement of the basic national educational test (O-NET) in the learning subject group (English) in grade 6. 2. to This study was to study the factors affecting the achievement of the basic national educational test (O-NET) in the learning subject group (English) in grade 6. The sample group was English teachers. Grade 6, 244 people The instrument used for data collection was a questionnaire on factors affecting test achievement. The questionnaire had a reliability (r) of 0.86. The statistics used in the research were percentage, correlation, and the multiple correlation coefficient.

The research results found that: 1. The factors of teaching experience of teachers, teaching behavior of teachers, learning behavior of learners and the teacher's commitment to achievement behavior There was a positive correlation with the achievement on the basic national educational test (O-NET) Grade 6 at the statistical significance level of .01. There was no statistically significant

correlation. 2. The factors affecting the achievement of the basic national educational test (O-NET) Grade 6 were teachers' teaching experience (X_{21}), teacher's teaching behavior (X_{22}), learning behavior (X_{22}), knowledge of the learners (X_{31}) and the behavioral commitment to achievement of teachers (X_{23}) with statistical significance at Level .01, which can jointly predict 27.90% and has regression equations for raw scores and standard scores as follows:

$$Y = 0.213 + 0.076 (X_{21}) + 2.895 (X_{22}) + 1.587(X_{23}) + 2.098 (X_{31})$$

$$Z = 0.183 (X_{21}) + 0.273 (X_{22}) + 0.148(X_{23}) + 0.213(X_{31})$$

Keywords: Factors, basic national educational testing (O-net), learning subject groups

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโลกปัจจุบันด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวหมุนเร็วมากขึ้น การสื่อสารกับโลกภายนอกจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งทำให้บทบาทภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ กับเด็กรุ่นใหม่ ที่จะก้าวสู่การเป็นอนาคตของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุด ภาษาหนึ่งและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการจัดการตนเอง แสวงหาความรู้ เชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ภาษาอังกฤษไม่ได้สำคัญเพียงเพราะประโยชน์ในด้านอาชีพ การเปิดโลก หรือการเชื่อมต่อกับผู้คนเท่านั้น ภาษาอังกฤษยังสำคัญในระดับประเทศ เพราะถือเป็นตัวชี้วัดโอกาสในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศด้วย ดังนั้นคนไทยยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องมีทักษะความเป็นนานาชาติ หรือทักษะสากลเพื่อติดต่อสื่อสารกันในสังคม ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงผู้คนในประชาคมโลกได้อย่างกว้างขวาง ทำให้มีความจำเป็นในการให้ความรู้ การใช้ภาษาอังกฤษในฐานะ

ภาษาสากลแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง มีทักษะและสมรรถนะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ (วิจิตร ศรีสอาน, 2561)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนภาษาต่างประเทศในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และกำหนดให้การเรียนภาษาอังกฤษทุกระดับชั้นของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชา และจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษโดยมีประกาศการบริหารจัดการเวลาเรียนให้เพิ่มเติมเวลาสอนภาษาอังกฤษป.1-ป.3 จาก 40 ชั่วโมง/ปี เป็น 200 ชั่วโมงต่อปีอีกด้วย แต่จากการจัดอันดับวัด

ความสามารถทางภาษาอังกฤษระดับนานาชาติของสถาบันสอนภาษาอังกฤษ (Education First) ประจำปี 2022 ได้สำรวจประชากร 2.1 ล้าน ใน 111 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยติดอันดับ 97 ของโลก จากการทดสอบทั้งหมด 111 ประเทศ จัดอยู่ในกลุ่มที่ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพในระดับต่ำมาก (EF Education Proficiency Index, 2022) สอดคล้องกับผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) โดยภาพรวมทั้งประเทศ พบว่า ผลการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษ มีผลการทดสอบอยู่ในระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 50 % และจากการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนในจังหวัดสกลนคร ย้อนหลัง 5 ปีการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบค่อนข้างต่ำติดต่อกัน โดยปีการศึกษา 2561 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.52 ปีการศึกษา 2562 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.24 ปีการศึกษา 2563 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.49 ปีการศึกษา 2564 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.55 และ ปีการศึกษา 2565 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.14 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565)

โรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรและส่งผลให้นักเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้น ดังที่ อุมพร สันตจิตร (2552) ได้กล่าวว่า โรงเรียนจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆด้านที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยแรก คือ ปัจจัยด้าน

ผู้บริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและวิสัยทัศน์ในการบริหารงานของผู้บริหาร ปัจจัยที่สอง คือปัจจัยด้านครูผู้สอนซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณภาพการสอน ความพึงพอใจในการทำงานของครู และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู และปัจจัยสุดท้าย คือปัจจัยด้านสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และวัฒนธรรมในการบริหารโรงเรียนให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ ยืนยง ราชวงษ์ (2565) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านครู 2. ปัจจัยด้าน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง 3. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 4. ปัจจัยด้านบรรยากาศในสถานศึกษา และ 5. ปัจจัยด้านผู้เรียน จากการศึกษาวิจัยของ ชลดา ชลสวัสดิ์ (2555), ชนิตา ยอดสาลี (2559), วราภรณ์ ลวงสวาส และคณะ (2561) และ กันตพัฒน์ มณฑา (2561) ที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องตรงกันว่า ปัจจัยด้านตัวนักเรียน ด้านครูผู้สอน และด้านผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กชพร ใจอดทน และอรณีชชา ทศตา (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้าน อุปกรณ์สื่อ/เทคโนโลยี และปัจจัยด้านครูผู้สอนส่งผลและสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 กนกภรณ์ เทลสินทโชติ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่6 ในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน คือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 อย่าง มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ชวิศา พรหมขวัญ (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษา ภายในกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า กรณีศึกษา ภายในของสถานศึกษาในแต่ละด้าน กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กิตติศักดิ์ เชื้อนวงศ์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พบว่า แรงจูงใจ ใฝ่ สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของศูนย์ การศึกษาพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากความสำคัญ สภาพปัญหาและการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) กลุ่มสาระการ เรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน ในจังหวัดสกลนคร โดยนำแนวคิดและผลการ วิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวมาใช้เป็น แนวทางในการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาว่า มีปัจจัย ตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อเป็น ข้อมูลให้กับผู้บริหาร ครูผู้สอน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการจัด การศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่สูงขึ้นต่อไป

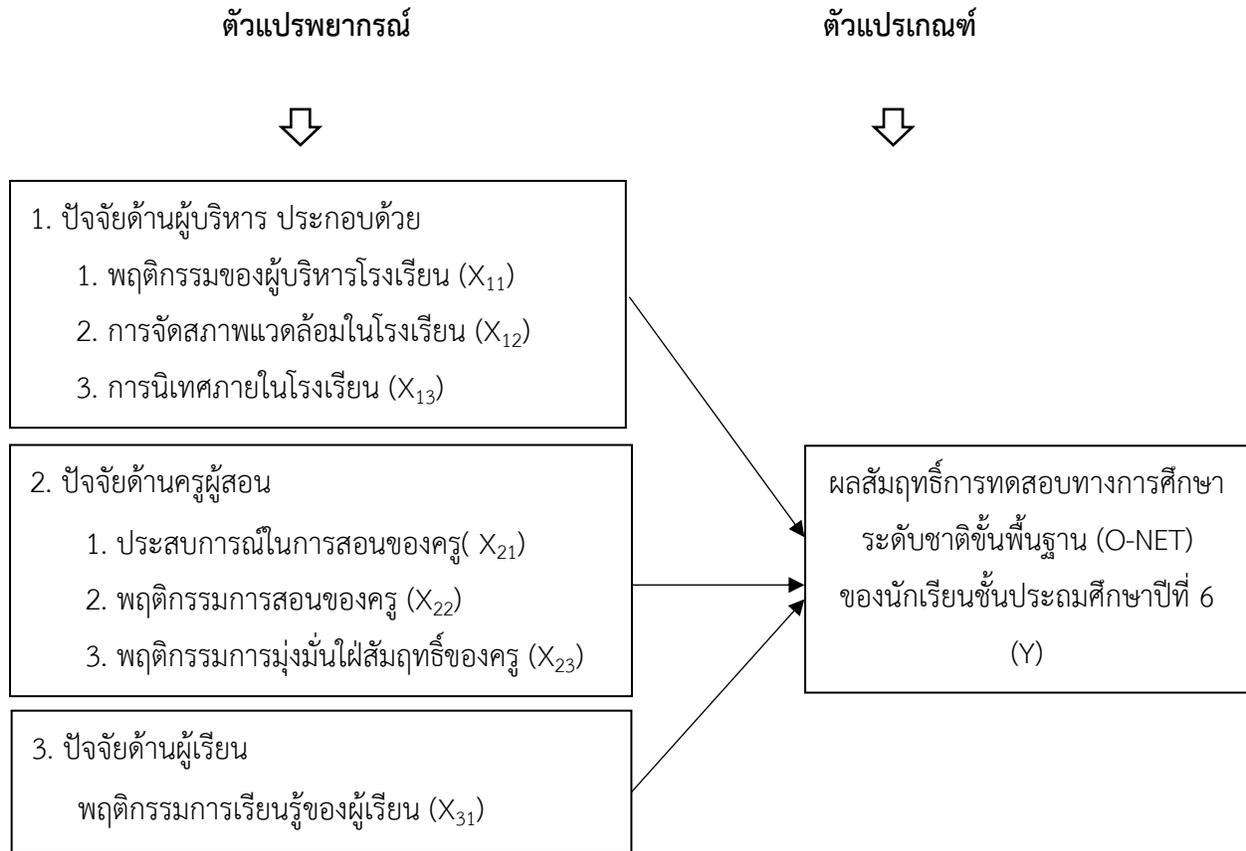
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย และผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการ เรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการ เรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด สกลนคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่มุ่ง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ แนวคิด ทฤษฎี ของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา และเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มี ผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการศึกษาวิจัย ของ ชลดา ชลสวัสดิ์ (2555), ชวิศา พรหมขวัญ (2558), ชนิตา ยอดสาลี (2559), กนกภรณ์ เทสินทโชติ (2560) วราภรณ์ ลวงสวาส และคณะ (2561) กชพร ใจอดทน และอรณิชา ทศตา (2564) กิตติศักดิ์ เชื้อนวงศ์ และคณะ (2564) และยีนง ราชวงษ์ (2565) มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดตัวแปรและ กรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1-3 จำนวน 615 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 630 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 244 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการยามานะ (Yamane.1973) โดยใช้สูตร $n =$ ทำการ

สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ดำเนินการดังนี้ 1. แบ่งกลุ่มโดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครเป็นกลุ่ม 2. สุ่มอย่างง่ายครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่สมัครใจเข้าทดสอบระดับชาติในแต่ละกลุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามสัดส่วน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนของครู และคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-net) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 1. ด้านพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 15 ข้อ 2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ 3. ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 11 ข้อ 4. ด้านพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 14 ข้อ 5. ด้านพฤติกรรมการมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครูจำนวน 10 ข้อ และ 6) ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 70 ข้อ และได้นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของงานวิจัย ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม จากการตรวจสอบนำผลมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 2 และ เขต 3 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดโดยส่งแบบสอบถามการวิจัยให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. นำแบบสอบถามที่ส่งคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและนำมาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 16 เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สันต์ โปตักโมเมน

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และสร้างสมการพยากรณ์ทั้งสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.00 เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.00 ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดร้อยละ 66.00 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 32.80 จบปริญญาเอก ร้อยละ 1.20 และผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การสอนเฉลี่ย 13.46 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยและผลสัมฤทธิ์ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สันต์ โพรดักโมเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน(O-net) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรปัจจัย	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₂₁	X ₂₂	X ₂₃	X ₃₁	Y
X ₁₁		.628**	-.110	.061	.001	.536**	.008	.050
X ₁₂			-.113	.065	.037	.550**	.022	.053
X ₁₃				.036	.086	-.029	.058	-.023
X ₂₁					.113	.132*	.121	.261**
X ₂₂						.103	.525**	.422**
X ₂₃							.074	.216**
X ₃₁								.389**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย รวม 7 ปัจจัย มีค่าอยู่ระหว่าง -.029 ถึง 0.628 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวกับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์การสอนของครู ด้าน

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านพฤติกรรมการมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน(O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน(O-net)ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-net) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Model	B	Std. Error	Bata	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	0.213	3.555		0.060	.95
ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (X ₂₂)	2.895	0.687	0.273	4.212	.00
ด้านประสิทธิภาพการสอนของครู (X ₂₁)	0.076	0.023	0.183	3.270	.00
ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (X ₃₁)	2.098	0.638	0.213	3.288	.00
ด้านพฤติกรรมมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู (X ₂₃)	1.587	0.597	0.148	2.659	.00

R = .528 R² = .279 SE.est = 4.288 F = 23.022**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู (X₂₁) ด้านพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน (X₂₂) ด้านพฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน (X₃₁) และด้านพฤติกรรมมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู (X₂₃) สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่สามารถทำนายได้มากที่สุดคือ ด้านพฤติกรรมสอนของครูผู้สอน ($\beta=0.273$) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน ($\beta=0.213$) ด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ($\beta=0.183$) และด้านพฤติกรรมมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู ($\beta=0.148$) ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 4 ตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 27.90 ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Y = 0.213 + 0.076 (X_{21}) + 2.895 (X_{22}) + 1.587(X_{23}) + 2.098 (X_{31})$$

$$Z = 0.183 (X_{21}) + 0.273 (X_{22}) + 0.148(X_{23}) + 0.213(X_{31})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-net) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร มีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านพฤติกรรมสอนของครูผู้สอนและด้านพฤติกรรมมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครูผู้สอนมี

ความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุศรา เต็มลักษณะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ปัจจัยด้าน ผู้เรียน ด้านครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำ นักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำ นักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ที่ระดับ .05 และจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัย ด้านการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับต่ำมาก สอดคล้องกับผล การศึกษาของ ภควัต เทคนธรรม (2552) ได้ศึกษา สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย พบว่าสภาพ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เกิดจากการทำแบบทดสอบ ประเมินผลระดับชาติอยู่ในระดับต่ำมาก อย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการที่ ปัจจัยด้าน การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ต่ำมากและเป็นไปในทิศทางลบ อาจ เนื่องมาจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ การนิเทศ เป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากแต่การวางแผนการนิเทศ ภายในโรงเรียนและจัดทำแผนการนิเทศภายใน โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบภาพรวมที่มีการนิเทศ

ภายในโรงเรียนครอบคลุมทั้ง 4 งานของโรงเรียนตาม โครงการในระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ตลอดจนทั้งครอบคลุมงานนโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัดที่มีค่อนข้างมาก จึงทำให้การนิเทศที่มุ่งเน้น การนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อ ส่งเสริมยกระดับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี ค่อนข้างน้อย มีขั้นตอนไม่แน่นอนและขาดความ ต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ปัจจัยด้าน การนิเทศภายใน โรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์การ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

2. จากผลการศึกษาปัจจัยกับผลสัมฤทธิ์การ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้าน ประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านพฤติกรรมการ สอนของครู ด้านพฤติกรรมการมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของ ครู และปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน สามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์การทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจการทำนาย ร้อยละ 27.90 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญาณิตา อัครทรงพล และคณะ (2559) ได้ศึกษาตัว แปรที่ส่งผลต่อคะแนนการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่พบว่า ตัวแปรด้านความรู้พื้นฐานของ นักเรียน ตัวแปรด้านพฤติกรรมการสอนครู ตัวแปร ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และตัวแปรด้านการส่งเสริม การเรียนของผู้ปกครอง สามารถร่วมกันคะแนนการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ได้ร้อย ละ 81.70 สมศักดิ์ วันโย (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำ นักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

ปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 40.7 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เนตรชนก วงศ์สุเทพ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนศิลป์ (ภาษาจีน) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .07 และ .10 ตามลำดับ และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การสนับสนุนของโรงเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครอง มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .13 และ .02 ตามลำดับ จากข้อค้นพบดังกล่าวจะพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลและสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเพียงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเท่านั้นที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากปัจจัยด้านครูและปัจจัยด้านผู้เรียนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัจจัยด้านครูและด้านผู้เรียนสามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหารไม่

สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยทางอ้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนแต่ส่งผลโดยตรงต่อครูผู้สอน ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) น้อยมาก แต่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านครูค่อนข้างมาก

องค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้สอนและคุณภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนทั้งในด้านทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อให้ครูผู้สอนสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องเป็นหลัก ในส่วนครูผู้สอนจะต้องมีการเสริมสร้างแรงบันดาลใจมีพฤติกรรมเชิงบวกกับผู้เรียนอย่างเสมอภาคและต่อเนื่องเพื่อทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดีในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างยั่งยืนอันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครู และปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนสามารถ

ทำนายผลสัมฤทธิ์ที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 ตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอเท่าเทียมกัน และใช้เทคนิคกระบวนการกระตุ้นให้ครูผู้สอนเกิดแรงจูงใจในการใฝ่สัมฤทธิ์ และ มีการนิเทศให้คำปรึกษาแนะนำใน การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ๆอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีเป้าหมายในการเยี่ยมชั้นเรียนอย่างชัดเจน เน้นการนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญโดยใช้การนิเทศให้คำปรึกษาแนะนำอย่างสร้างสรรค์ไม่ใช่เป็นการไปจับผิด

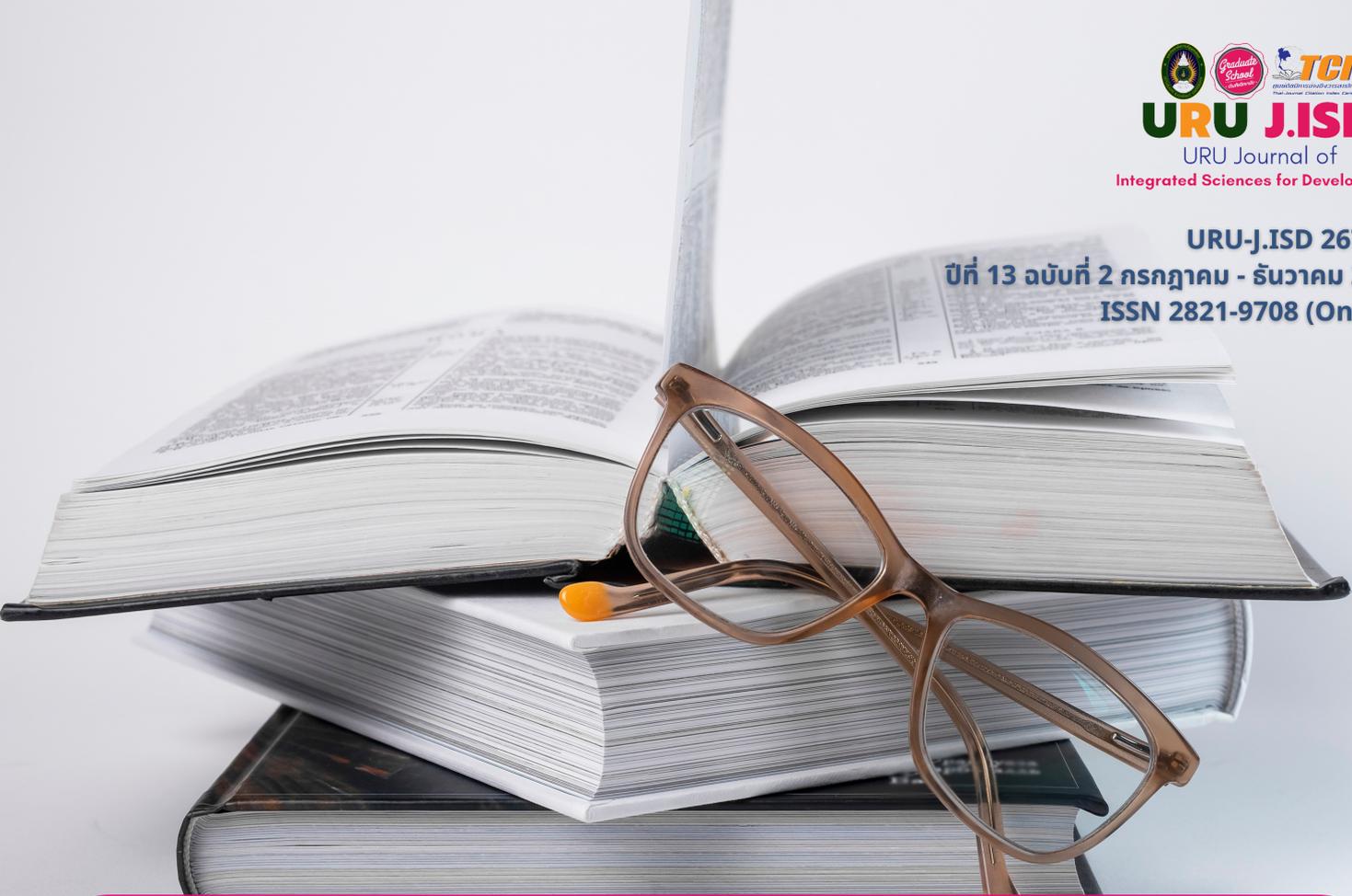
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน(O-net) วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์เพียงร้อยละ 27.90 แสดงว่าน่าจะมีปัจจัยอื่นๆที่จะหนุนเนื่องทำให้มีค่าอำนาจการพยากรณ์ที่สูงขึ้นมากกว่านี้ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษ เพิ่มเติมอีก เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นต้น และควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กขพร ใจอดทน และอรณิชา ทศตา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*, 27(2), 29-41
- กนกภรณ์ เทสินทโชติ (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติศักดิ์ เชื้อนางค์ และคณะ (2564). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(4), 53-64.
- ชนิดา ยอดสาลี. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ชลดา ชลสวัสดิ์. (2555) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 12(1), 49-50.
- ชวีศา พรหมขวัญ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 8(2), 119-126.

- ญาณิศ อัครทรงพล, ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และคณะ. (2559) ตัวแปรที่ส่งผลต่อคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 15(3), 130-137.
- เนตรชนก วงศ์สุเทพ. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนศิลป์ (ภาษาจีน) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุศรา เต็มลักษณ์. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 26(3), 26-36.
- ภควัต เทศนธรรม. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพการณ์เทศภายในสถานศึกษากับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ยีนยง ราชวงษ์ (2565). *ปัจจัย 5 กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน, 2564, จาก [https:// www.gotoknow.org/posts/364514](https://www.gotoknow.org/posts/364514)
- วราภรณ์ ลวงสวาส และคณะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 . (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร ศรีอ้าน. (2561). *การเรียนการสอนและการใช้ภาษาอังกฤษในยุคไทยแลนด์ 4.0*. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2564, จาก <https://www.wu.ac.th/th/news/14259>.
- สมศักดิ์ วันโย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). *รายงานผล O-NET ด้วยแผนที่ประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน, 2565, จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3121>.
- อุมาพร สันตจิตร์. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- EF English Proficiency Index. (2022). *The world's largest ranking of countries and regions by English skills*. Retrieved 18 September 2021, From <https://www.ef.co.th/epi/>.
- Yamane (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publication.

**ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะ
การเรียนรู้ และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู**

**THE EFFECTS OF RESEARCH-BASED LEARNING TO ENHANCE LEARNING AND
INNOVATION SKILLS IN THE 21st CENTURY OF
THE GRADUATE CERTIFICATE TEACHING PROFESSION PROGRAM**

รัชกร ประสิทธิ์เตสัง, สมพร หลิมเจริญ และรณชัย ศรีสุรัญญาวงศ์

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

*Corresponding email: p.tumracha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจของนักศึกษา รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบแผนกลุ่มเดียว ทดสอบหลังเรียน ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ที่ลงทะเบียน วิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 178 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษากลุ่ม 6 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แผนการจัดการเรียนรู้ฯ 2. แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, S.D.=.46) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา มีระดับทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D.=.49) รองลงมาด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วมอยู่ มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.57) และนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.52)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน, ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21

Abstract

The research purposes were to study the results of research-based learning for development of learning and innovation skills in the 21st century and to study students' satisfaction towards the use of the research-based learning. This research is One Group Post-test only design. The population was 178 of the Graduate Certificate Teaching Profession Program student who enrolled in the GTP518 Research and Innovation Learning Development course in the second semester of 2023 academic year respectively. The sample was 30 students that acquired by cluster random sampling. The Instruments were lesson plan, learning and innovation

skills in the 21st century questionnaire, and the students' satisfaction evaluation form. Quantitative analysis by mean and standard deviation.

The result shows that 1. the sample obtained a learning and innovation skills overall score in the high level (\bar{x} = 4.24, S.D.=.46), and when individual aspects were considered, critical thinking and problem solving were in the highest mean (\bar{x} = 4.41, S.D.=.49) communication and participation were at a high mean (\bar{x} = 4.20, S.D.=.47) And the side with the lowest average were creativity and innovation (\bar{x} = 4.15, S.D.=.57) and 2. Most students were satisfied with the research-based learning found that high satisfaction at 4.10 (\bar{x} =4.10, S.D.= 0.52)

Keywords: Learning Management, Research-Based Learning, Learning and Innovation Skills in the 21st Century

บทนำ

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาดูชีวิต มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) อีกทั้งยังมุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกายใจ สติปัญญา และมีทักษะศตวรรษที่ 21 การสร้างวิถีการเรียนรู้ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ, 2562) การปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ได้พัฒนาทักษะการคิด และทักษะที่จำเป็น (Trilling & Fadel, 2009) ให้มีนิสัยการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง อาทิ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย คือ การใช้ความรู้สร้างนวัตกรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการอยากรู้ อยากทำ อยากเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดโดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความชำนาญด้านวิชาการและเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพของตนเองที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีมาตรฐานตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ผู้เรียนประกอบด้วยเป็นผู้ที่มีความสามารถและความรอบรู้ต่าง ๆ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคมให้กับตนเองและสังคม โดยมุ่งให้ความสำคัญทั้งหลักสูตรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อคุณค่าของการเรียนรู้ที่มีความหมายอย่างแท้จริง (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2556)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนประสบปัญหาหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้รายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เพราะส่วนใหญ่จะใช้การบรรยาย การอธิบายประกอบการใช้โปรแกรมนำเสนอ อีกทั้งลักษณะเนื้อหาวิชา เป็นวิชาที่เน้นเนื้อหา หลักการ ทฤษฎีมาก นักศึกษาจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางด้านการวิจัยและมีสมาธิในการเรียน ต้องอ่านมาก ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งการตอบคำถามท้ายบทมาก จึงทำให้นักศึกษาบางคนรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สนใจการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียนส่งผลให้นักศึกษามีเจตคติทางลบต่อการเรียนรู้รายวิชานี้ นอกจากนี้ นักศึกษาแต่ละคนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน มีพื้นฐานการเรียนจากหลากหลายสาขาวิชา แต่ต้องมาเรียนชั้นเรียนเดียวกันจึงทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ จากสภาพการจัดการเรียนรู้หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ที่ผ่านมาได้รับการสะท้อนผลการเรียนรู้จากนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ คือ ไม่พบแนวทางการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในแต่ละด้าน และการประเมินตามทักษะได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังไม่สามารถนำผลงานวิจัยที่สรรค์สร้างขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงและการเผยแพร่ผลงานอย่างเป็นรูปธรรม จากพฤติกรรมดังกล่าวสรุปได้ว่า นักศึกษา มีพฤติกรรมไม่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ อย่าง เต็มตามศักยภาพ จึงทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ มีปัญหาในการเรียน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับต่ำ ควรได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่ม

ศักยภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนสามารถพัฒนา ปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างเป็นระบบควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ปกติในชั้นเรียนได้ โดยใช้การสอนแบบ Research-based Learning ตามแนวคิดของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (research-based learning) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัย (research-based approach) หรือการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน (research-based instruction) เป็นเทคนิคหนึ่งในการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นเทคนิคหนึ่งในการสอนเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นหัวใจสำคัญของบัณฑิตศึกษาเพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมถึงสนับสนุนแนวคิดของการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น เป็นศูนย์กลางและ สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาอีกด้วย อีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้ที่ผู้เรียนจะได้พัฒนาและสร้างขึ้นในตัวเอง อันจะนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตที่พร้อมสำหรับสังคมฐานความรู้ต่อไปในอนาคต จะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้กระบวนการวิจัย ซึ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง และมีความหมายต่อตนเอง (พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ, 2560) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้และลงมือปฏิบัติกระบวนการแสวงหาความรู้ อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนค้นพบ ความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือ อีกลักษณะหนึ่งเป็น กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการวิจัยมา เป็นกระบวนการสอน มีการจัดสภาพการณ์ของการ เรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยหรือ ผลการวิจัย เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระ อาจใช้การประมวลผลงานวิจัยมาประกอบการสอน เนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเนื้อหาสาระในการ เรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝน ทักษะการวิจัยให้แก่ ผู้เรียน (ทิตินา แคมมณี, 2555; ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2557) เป็นการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนทำการวิจัยเองได้ ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา รู้จัก คิดวิเคราะห์ ตลอดจนทักษะการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิดของการ เรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและค้นพบ ข้อความรู้อย่างตรงต่อโดยตรง (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2557) การจัดการเรียนรู้ที่มีการวิจัยเป็นฐานจึงถือได้ ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาระดับปริญญา บัณฑิตและบัณฑิตศึกษา

จากสภาพการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัย บัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ ของนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่ผ่านมาได้รับการ สะท้อนผลการเรียนรู้จากนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหา การจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เกิดแนว ทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมในศตวรรษ ที่ 21 ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรมความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา และการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ Lateh (2017) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้

การวิจัยเป็นฐานช่วยส่งเสริมทักษะที่พึงประสงค์แห่ง ศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาผลการ จัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัย ศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อนำผลไปพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวในการพัฒนาตาม ศักยภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษา แห่งศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ วิจัยเป็นฐานที่ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และ นวัตกรรมในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มี ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย เป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมใน ศตวรรษที่21 ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเป็นฐานอยู่ในระดับมาก
2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น วิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ที่ลงทะเบียน วิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 178 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ที่ลงทะเบียน วิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่ม 6 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่

21

1.1 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

1.2 การคิดเชิงวิพากษ์และการ

แก้ไขปัญหา

1.3 การสื่อสารและการมีส่วนร่วม

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการ

จัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ระหว่าง วันที่ 22 พฤษภาคม ถึง วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2566 รวม 45 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental research Design) แบบแผนกลุ่มเดียวทดสอบหลัง (One Group Posttest only design) ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่ลงทะเบียน วิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 178 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ที่ลงทะเบียน วิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่ม 6 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ (มคอ.3)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดขอบเขตของเนื้อหา

1.1.2 สร้างแบบสอบถาม โดยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 2 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จำนวน 7 ด้าน เป็นข้อคำถามทางบวก โดยมีระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด คะแนน 2 หมายถึง น้อย คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง คะแนน 4 หมายถึง มาก และคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาของบุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง พึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง พึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

1.1.3 นำแบบสอบถามและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบความ

ตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในการประเมินผลความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งจากการประเมินผล พบว่าข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 และการพิจารณาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าที่คำนวณได้ โดยรวมมีค่าเท่ากับ .97

2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานตามแผนการจัดการเรียนรู้ (มคอ.3) ที่ได้สร้างไว้จำนวน 8 แผน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เวลาที่ใช้ในการทดลองดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม ถึง วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2566 รวม 45 ชั่วโมง

2.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามรายวิชา GTP518 การวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้

3. ขั้นหลังการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัย

3.1 นำแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ไปสอบถามนักศึกษา

3.2 นำแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ได้รับคิณนำมาประมวลผล และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บรรยายข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 แสดงได้ดังตารางที่

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาในภาพรวมของรายด้าน

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.15	.57	มาก
2. การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	4.41	.49	มาก
3. การสื่อสารและการมีส่วนร่วม	4.20	.47	มาก
รวม	4.24	.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= .46) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D.= .49) รองลงมาด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วมอยู่ มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=.57)

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานในภาพรวมของรายด้าน

รายการ	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1. ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน	4.15	.57	มาก
2. ด้านเนื้อหา	4.10	.52	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.20	.47	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.10	.52	มาก
5. ด้านสถานที่และสื่อดัดแปลง	4.15	.57	มาก
6. ด้านประโยชน์ของการเรียน	4.41	.49	มาก
7. ด้านอาจารย์ผู้สอน	4.20	.47	มาก
รวม	4.19	.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านประโยชน์ของการเรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านอาจารย์ผู้สอน ได้คะแนนความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.20$, SD = 0.47) และด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ด้านเนื้อหาและด้านการวัดและประเมินผล ได้คะแนนความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.10$, SD = 0.52)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 จากการระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.=.46) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=.49) รองลงมาด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วมอยู่ มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีระดับทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=.57) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำวิจัยด้วยตนเอง ตามขั้นตอนของกระบวนการทำวิจัย

ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การกำหนดประเด็นปัญหาและหัวข้อในการวิจัย 2. การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4. การตั้งสมมติฐานการวิจัยและกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 5. การออกแบบการวิจัย 6. การเก็บรวบรวมข้อมูล 7. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล และ 8. การสรุปและนำเสนอเผยแพร่ผลงานวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ซึ่งเป็นวิธีการที่มีเหตุผล พิสูจน์ได้สอดคล้องกับแนวความคิดทางวิทยาศาสตร์ (ทิสนา แชมมณี, 2555) การฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิด โดยมีครูแนะนำจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ เพราะเด็กคิดอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา สร้อยสิงห์ (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า ระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ อธิธิชินพัฒน์ (2559) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับปฏิบัติและความสำเร็จอยู่ในระดับสูงที่สุด และรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดปัญหา การออกแบบการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการนำผลที่ได้ไปใช้

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จาก การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการ

จัดการเรียนรู้ พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.52) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ของการเรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านอาจารย์ผู้สอน ได้คะแนนความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.20$, SD = 0.47) และด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ด้านเนื้อหาและด้านการวัดและประเมินผล ได้คะแนนความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.10$, SD = 0.52) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ทำให้เห็นความเชื่อมโยงของอาจารย์ผู้สอน ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการนำทฤษฎีไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนดังที่ Baldwin (2005) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปในทิศทางบวก เป็นการสร้างความเชื่อมโยงทางปัญญาของผู้เรียนกับการวิจัย โดยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงภพ ขุนมธูรส (2564) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชา ทฤษฎีวรรณคดีกับการสอนวรรณกรรมไทย พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานของผู้สอนเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

องค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (research-based learning) เป็นเทคนิคหนึ่งในการสอนเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นหัวใจสำคัญของบัณฑิตศึกษาเพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลคิดวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล แสวงหาความรู้ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา อีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้และสร้างขึ้นด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตที่พร้อมสำหรับสังคมฐานความรู้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ท้าทาย กระตุ้น และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรักษาปัญหา อยากรักษาคำตอบ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ และให้กำลังใจลงมือทำหรือตอบสนอง รวมทั้งการยกตัวอย่างความสำเร็จ หรือสิ่งที่ผู้เรียนเคยทำมาก่อน ทำให้

ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถ และเกิดความภูมิใจ ทำให้ไม่มีความกลัวที่จะทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

2. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานในระดับอุดมศึกษาผู้สอนควรให้ความรู้พื้นฐานของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนก่อนเรียนในช่วงปฐมนิเทศก่อนเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเข้ากับเนื้อหาวิชาที่เรียน

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบแผนกลุ่มเดียวทดสอบหลังเรียน ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองแบบมีกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง การทดสอบก่อน-หลังเรียน และการศึกษาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัย อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21

2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานว่า ได้พัฒนาความใฝ่รู้ การศึกษาพัฒนาการเรียนรู้การทำงานโดยใช้กระบวนการวิจัยมากน้อยเพียงใด และมีการจัดการเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัย ดุสิตธานี *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(2), 486-501.
- จุฑาทิพย์ อธิชินพัฒน์. (2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารวิชาการ ฉบับพิเศษ ประจำปี 2559*, 285-304.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงภพ ขุนมธูรส. (2564). ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐาน ในรายวิชา ทฤษฎีวรรณคดีกับการสอนวรรณกรรมไทย. *ศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 16(2).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี. พริน (1991) จำกัด.
- พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน Research-Based Learning. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 1(2) 62-71.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). *การสอนแบบ Research-Based Learning: การเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากร และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศจากผลการคาดประมาณ ประชากรของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2561- 2580)*. สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา.
- Baldwin,G. (2005). *The teaching research nexus: How research informs and enhances Learning and Teaching in the University of Melbourne*. Retrieved 30 July 2016. from <http://www.oshe.unimelb.edu.au>.
- Lateh, A. (2017). The effect of research-based learning on the achievement in statistics course and research skills of undergraduate student. *Research Methodology & Cognitive Science*, 15(2), 120-132.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skill: Learning for Life in our Times*, San Fransisco, CA: Jossey-Bass.

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON ENGINEERING DESIGN PROCESS PRINCIPLES AND 360-DEGREE FEEDBACK APPROACHES TO ENHANCE CREATIVE PROBLEM-SOLVING ABILITIES OF PRE-SERVICE TEACHERS

โชติวัน แยมขยาย

คณะกรรมการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

*Corresponding email: chotiwanyae@pim.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และระยะที่ 2 การศึกษาผลประสิทธิผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง คือ นักศึกษาสาขาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการสอนภาษาจีน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 16 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ได้แก่ 1. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน 2. แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติทดสอบ Wilcoxon signed – rank test

ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าเท่ากับ 4.61 แปลผลอยู่ในระดับ ดีมาก และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน ประสิทธิภาพของรูปแบบ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม การให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา

Abstract

The purpose of this research is to develop and to study the effect of the instruction model according to the engineering design process principles and 360-degree feedback, to promote the creative problem-solving abilities of students in the teaching profession. The research is divided into 2 phases: Phase 1 – Instructional model development, and Phase 2 – Studying the effect of using the teaching and learning model. The target group with purposive sampling of 16 students, 3rd year pre-service Chinese Teachers in a private university. The tools used to collect data in the research are 1. the Proper evaluation of the instructional model, 2. the creative problem-solving abilities test, and the criteria for evaluating the creative problem-solving ability. Apply data analysis by descriptive statistics, and Wilcoxon signed – rank test.

The research result showed: the proper evaluation on the instructional model is equal to 4.61, at the excellent level, and the effect of the instructional model showed that the creative

problem-solving ability of the pre-service teacher after the experiment is higher than before the experiment with a statistical significance at the .01 level, both in overall and classified by each component.

Keywords: Instructional model, Effect of the model, Creative problem-solving ability
Engineering design process principles, 360-degree data feedback

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของโลกจาก VUCA WORLD สู่ BANI WORLD อันเป็นโลกใหม่ที่เปราะบาง (Brittle) เต็มไปด้วยความกังวล (Anxiety) ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) เข้าใจยากกว่าเดิม (Incomprehensible) ซึ่งคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่ตอบรับกับโลกใหม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ก้าวทันโลกและความเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์วิธีในการเอาตัวรอด แบ่งปันความคิดและไขว่คว้าโอกาสในการฝึกฝนความมั่นใจที่จะสร้างสรรค์หรือแก้ไขปัญหาย่อย ๆ ทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กลายมาเป็นความสามารถสำคัญที่ตอบโจทย์กับความต้องการและความเปราะบางของยุค BANI WORLD นี้ (Echos school, 2021)

โดยความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กล่าวได้ว่า เป็นทักษะในการแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย แปลกใหม่ ในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่จำกัด สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม มีเหตุมีผล สามารถอธิบายกระบวนการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอน และสามารถอธิบายถึงผลกระทบจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ ดังที่ Arbesman และ Puccio (2001)

กล่าวไว้ว่าการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสองประการได้แก่ ความคิดดอเนกนัย (Divergent Thinking) และความคิดเอกนัย (Convergent Thinking) ซึ่งความคิดดอเนกนัยเป็น กระบวนการทางสมองที่คิดหลายแง่หลายมุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน อันเป็นความคิดลักษณะแปลกใหม่จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ทำให้สามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหาแบบ ใหม่ ๆ ได้อย่างหลากหลายเป็นจำนวนมาก ส่วนความคิดเอกนัยเป็นความคิดที่ใช้ในการตัดสินใจ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหามากที่สุด (ณัฐพงษ์ศกาณูจนฉายา, 2559; พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม, 2558)

การพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกพูดถึงและให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นในวงการศึกษาระดับประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา เนื่องด้วยสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากปัญหาที่มีความซับซ้อน ให้ความสำคัญกับความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อติดตัวออกไปหลังจบการศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างนวัตกรรมที่ตอบ

รับกับความต้องการของสังคม ที่ผ่านมามีงานวิจัยที่พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง (พีชรา พุ่มพชาติ, 2559; ญาณิ เพชรแอน และสุเทพ อ่วมเจริญ, 2558; ภารดี กำภู ณ อยุธยา, 2560; รลิตา วรณรัตน์และคณะ, 2563; จิตรลดา บุรณะไชย และปวีณา อ่อนใจเอื้อ, 2565) แต่ในระดับอุดมศึกษานั้นกับพบค่อนข้างน้อย ทั้งที่มีความสำคัญอย่างมากเนื่องด้วยเป็นการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนจบการศึกษาเพื่อเข้าสู่โลกของตลาดแรงงานจริง ยิ่งโดยเฉพาะการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครูในมิติของการจัดการชั้นเรียนและการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน อันจะเป็นแรงกำลังขับเคลื่อนสำคัญในการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นคนเก่ง และคนดี มีขีดความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการสร้างนวัตกรรมให้กับสังคม (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานวุฒิปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี), 2562)

กุลธิดา อ่อนมี และคณะ (2563) พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครูตามความเห็นของผู้บริหารครูพี่เลี้ยง และอาจารย์อยู่ในระดับความสามารถที่ต่ำทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นลินทิพย์ คชพงษ์ (2561) ที่พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับพื้นฐาน บางส่วนยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนได้ ขาดความสามารถในการค้นหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ทำให้

ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ อันจะนำไปสู่ผลกระทบทางลบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของการจัดการศึกษาที่สามารถบ่มเพาะความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนตลาดแรงงานไทยและระบบการศึกษาไทยในอนาคตอันใกล้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำมาเป็นหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการบูรณาการศาสตร์ข้ามศาสตร์โดยการหยิบยกแนวคิดที่มีความน่าสนใจ ทันทสมัยและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการพัฒนา สามารถช่วยให้เกิดมุมมองใหม่และต่อยอดความแตกต่างให้กับวิธีการจัดการเรียนรู้เดิม ๆ ได้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มทางเลือกทางการศึกษาให้ลุ่มลึกและมีมิติมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและเป็นไปได้ โดยพบแนวคิดที่น่าสนใจคือ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อันเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เน้นที่กระบวนการในการแก้ปัญหา โดยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง มีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ เนื่องด้วยเป็นกระบวนการที่ประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อใช้แก้ไขปัญหาโดยตรง ผ่านวิธีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือนวัตกรรม โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ภายใต้ข้อจำกัดหรือเงื่อนไข ในการวิเคราะห์หา

แนวทางที่เหมาะสมที่สุด (สุภาวดี สารวัน, 2562; อภิสิทธิ์ รัชไชย, 2556)

แต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งซึ่งภายใต้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมพบว่ากระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมีข้อจำกัดเรื่องการสื่อสารระหว่างผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่พิจารณาจากตัวปัญหาและดำเนินการศึกษา สืบค้น ออกแบบ ทดลอง ทดสอบ และตัดสินใจจนได้ชิ้นงานเพื่อนำมาแก้ปัญหาดังกล่าวภายในกลุ่มของวิศวกรเท่านั้น ส่งผลให้เมื่อนำนวัตกรรมที่ผลิตได้มาใช้งานมีปัญหาและไม่สอดคล้อง เช่น ความไม่เหมาะสมของนวัตกรรมกับตัวผู้ใช้ (Users) การออกแบบที่ไม่ทันสมัย หรืองบประมาณไม่เหมาะสมกับประโยชน์ที่ได้รับ (Thinkability, 2019) ดังนั้น หากนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาพิจารณาร่วมกับบริบทในการเรียนรู้จำเป็นต้องจัดการกับข้อจำกัดด้านการสื่อสาร เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้หรือกระบวนการที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนจึงต้องพิจารณาให้รอบคอบ เพราะหากมีความผิดพลาดขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ หรือสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้แล้ว จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนโดยตรง

ด้วยข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้ข้อมูลป้อนกลับ อันเป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดการเสริมต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น การให้ข้อมูลป้อนกลับช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจได้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ คิดกลวิธีในการบรรลุเป้าหมาย หรือสร้างชิ้นงานได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัย

จึงหยิบยกแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา อันเป็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาและประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลในการทำงานโดยอาศัยวิธีการสื่อสารผ่านการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีความหลากหลายมิติ ได้แก่ ความหลากหลายในส่วนของผู้ประเมิน แหล่งข้อมูล และวิธีการในการรวบรวมข้อมูล รวมถึงเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งให้เห็นข้อบกพร่อง และจุดเด่น ผลย้อนกลับที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง ช่วยเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงความสามารถของตนเอง ผ่านการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การเปรียบเทียบ และก่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน(Carlson, 1998; London, 2003; Ward, 2004; วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551; วราพร ทองจีน, 2560)

โดยจากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายอย่างยิ่งที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันความสามารถที่ตรงต่อความต้องการของสังคมและโลกในปัจจุบัน ทั้งยังเพิ่มทางเลือกในการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการข้ามศาสตร์และอยู่บนพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น (Manipulated Variable) คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู 2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1. ความสามารถในการทำความเข้าใจสภาพการณ์ 2. ความสามารถในการระบุปัญหา 3. ความสามารถในการแสวงหารวบรวมแนวทางการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการคัดเลือกหรือสร้างวิธีการ 5. ความสามารถในการออกแบบแผนการดำเนินงาน 6. ความสามารถในการตรวจสอบแผน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการ

เรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครู และจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในการก้าวผ่านสภาพปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนฯ จำนวน 60 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครูและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย (R1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

1. ศึกษาเอกสาร งานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพบริบทความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขา

ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี), 2562; กุลธิดา อ่อนมี และคณะ, 2563; นลินทิพย์ คชพงษ์, 2561)

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผ่านการสังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาวิชาชีพครูในประเทศไทย (Torrance, 1965; Treffinger, 1995; Lewin & Reed, 1998; เสมอกาญจน์ โสภณศิริรัฐรักษ์, 2557; พรณิสรา จันแยม, 2558; นลินทิพย์ คชพงษ์, 2561) โดยองค์ประกอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่สังเคราะห์ได้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความสามารถในการทำความเข้าใจสภาพการณ์ 2. ความสามารถในการระบุปัญหา 3. ความสามารถในการแสวงหารวบรวมแนวทางการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการคัดเลือกหรือสร้างวิธีการ 5. ความสามารถในการออกแบบแผนการดำเนินงาน 6. ความสามารถในการตรวจสอบแผน

3. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดการวิจัยที่สามารถนำมาใช้ในมาส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ หลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (National Research Council, 2009; EiE (Engineering is Element), 2017; อภิสิทธิ์ ธงไชย, 2556; สุธิดา การิมี่, 2565) และแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา (Carlson, 1998; London, 2003; Ward, 2004; วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551; วราพร ทองจีน, 2560)

การพัฒนา (D1) สร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการ

ออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตามที่ได้แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นที่แน่ชัดแล้ว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสังเคราะห์สาระสำคัญและสังเคราะห์หลักการของแนวคิด จากนั้นจึงนำหลักการดังกล่าวมาบูรณาการเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ต่อมาจึงสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ๆ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน หลักการของรูปแบบ แนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการวัดและประเมินผล

การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนถูกพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ท่าน ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 ท่าน ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ จำนวน 2 ท่าน และด้านวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน โดยประเมินผ่านแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นพบว่า ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.61 แปลผลอยู่ในระดับ ดีมาก

ระยะที่ 2 การศึกษาผลประสิทธิผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถใน

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย

การวิจัย (R2) การทดลองใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แผนการวิจัยแบบกึ่งการทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง โดยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนรวมทั้งสิ้น 60 ชั่วโมง จำแนกเป็น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง มีการเก็บข้อมูลผ่านแบบทดสอบความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการสอนภาษาจีน ระดับอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 16 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเข้า-เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มเป้าหมาย คือ เกณฑ์การคัดเลือก เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2 มาเรียบร้อยแล้ว เกณฑ์การคัดออก คือ ไม่สามารถร่วมการทดลองได้ครบ 80% ขึ้นไป

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยในครั้งนี้หลังจากผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ตามเอกสารรับรองเลขที่ PIM-REC 018/2566 การเข้าร่วมการวิจัยเกิดจากความสมัครใจ กลุ่มเป้าหมายมีสิทธิ์ปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือขอถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดย

จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว หน้าที่การปฏิบัติงาน หรือผลการเรียน และไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบ หรือเมื่อตกลงเข้าร่วมการวิจัยแล้ว หากไม่สะดวกตอบคำถามข้อใดหรือไม่สะดวกร่วมกิจกรรมใด ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิ์ไม่ตอบคำถาม/ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ได้เช่นกัน

เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ ฯ ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยแบบทดสอบมีลักษณะเป็นเชิงสถานการณ์แบบอัตนัย ใช้ควบคู่กับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค 5 ระดับ (5-Point Rubric) ในการให้คะแนน โดยแต่ละสถานการณ์ในแบบทดสอบสะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของผู้เรียน มีความสอดคล้องกับศักยภาพความรู้ความสามารถรายชั้นปีของกลุ่มเป้าหมาย โดยแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC (Item Objective Congruence index) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และสำหรับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคแบบ 5 ระดับ (5-Point Rubric) ที่จำแนกตามแต่ละองค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการกำหนดคะแนนเต็ม 5 คะแนนในแต่ละองค์ประกอบ คะแนนรวมอยู่ที่ 30 คะแนน ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผ่านกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบ Wilcoxon signed – rank test

การพัฒนา (D2) การนำเสนอการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการ

ออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยเมื่อดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการทดลองใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนและจัดทำรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์หลังการทดลองใช้จริง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วนคือ 1. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน 2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 3. แนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 4. แนวทางการการวัดและประเมินผล โดยผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นผ่านผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 12 ท่าน พบว่า ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.61 แปลผลอยู่ในระดับ ดีมาก ทั้งนี้สามารถนำเสนอรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

1. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1. การเรียนรู้ผ่านการทำความเข้าใจปัญหาในเชิงลึก โดยการค้นหา ติความ ระดมสมอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและทราบถึงเงื่อนไขของปัญหาอย่างลึกซึ้ง รวมถึงเกิดความคิดต่อยอด แตกต่าง แปลกใหม่ในการสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ 2. การได้รับข้อมูลย้อนกลับผ่าน

บุคคลที่เกี่ยวข้อง หลากหลาย จะนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อค้นพบที่ละเอียด รอบด้าน และขยายมุมมองในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น 3. การสร้างสรรค์แนวทางหรือภาระงานของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติ แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมถึงช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ 4. การพิสูจน์ ตรวจสอบในสิ่งที่ทำหรือเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็งเพื่อนำไปสู่การต่อยอดหรือแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นทั้งต่อตนเอง และภาระงานที่ทำ

3. แนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้แนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมสำหรับผู้สอนในการกำหนดสภาพแวดล้อมและภาระงาน มีดังนี้ 1. ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ผ่านสภาพปัญหา โดยการค้นหา ติความ ระดมสมอง รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจเชิงลึก ภายใต้เงื่อนไขของสภาพปัญหานั้น ๆ ในการนำไปสู่แนวทางค้นหาวิธีการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม 2. ผู้เรียนควรมีโอกาสในการคัดเลือกและสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากสื่อ และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหา โดยต้องนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม และสกัดหาแนวทาง รวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับกันและกันเพื่อเสริมต่อความรู้ และแนวความคิดที่จะนำไปสู่แนวทางการสังเคราะห์ข้อค้นพบที่เหมาะสมที่สุด 3. ผู้เรียนควรมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติและได้รับการตรวจสอบหรือพิสูจน์แนวคิด หลักการ หรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่สังเคราะห์ได้ จากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลย้อนกลับในการแก้ไข พัฒนา 4. ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการปรับปรุงงานของตน

เพื่อเพิ่มโอกาสในการแก้ไขความเข้าใจที่คาดเคลื่อน และเกิดความแม่นยำในองค์ความรู้มากขึ้น รวมถึงเพิ่มความแตกต่างแปลกใหม่ผ่านการแต่งเติมความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับโลกความเป็นจริง

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 เข้าใจเงื่อนไขปัญหา เป็นขั้นที่นำเสนอสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การระดมสมองทำความเข้าใจเชิงลึก แลกเปลี่ยนข้อมูลป้อนกลับไปมาผ่านประสบการณ์และมุมมองของผู้เรียน 1.1 นำเสนอสภาพปัญหา หรือสร้างความสงสัยที่นำไปสู่ปัญหา 1.2 ระดมสมองเพื่อค้นหาต้นตอ สาเหตุ และเงื่อนไขภายใต้สถานการณ์ปัญหา

ขั้นที่ 2 สืบย้อน ป้อนกลับ ในขั้นนี้หลังจากที่ผู้เรียนได้ทราบต้นตอ สาเหตุ และเงื่อนไขของปัญหาแล้ว จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลทั้งผ่านสื่อ และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนและป้อนกลับข้อมูล เพื่อสังเคราะห์หาแนวทาง วิธีการภายใต้เงื่อนไขของปัญหา 2.1 สืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ทั้งจากสื่อและตัวบุคคล 2.2 แลกเปลี่ยนความรู้ สกัดหาข้อมูลอันเป็นประโยชน์ เสริมต่อความรู้จากประสบการณ์ และข้อมูลที่สืบค้นได้ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำองค์ความรู้และกรอบแนวทางที่สังเคราะห์ได้มาออกแบบสร้างเป็นแนวทาง หลักการ หรือวิธีการในการนำเสนอการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยการทำงานที่เน้นการป้อนกลับไปมาของข้อมูลเพื่อให้เกิดการประเมิน ปรับ พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 3. สร้างแนวทาง หลักการ หรือวิธีการในการนำเสนอการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัย

ข้อเสนอแนะและข้อมูลป้อนกลับจากผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4 พิจารณาแนวการใช้ ผู้เรียนนำแนวทาง หลักการ หรือวิธีการในการนำเสนอการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่สร้างได้ มาออกแบบวางแผนการดำเนินการใช้งาน โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพิสูจน์ผ่านการทดลองใช้ หรือการให้ตรวจสอบ และข้อมูลป้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้องหลากหลายด้าน รวมถึงนำเสนอแนวการใช้ที่ผ่านการพิสูจน์ตรวจสอบที่ได้ในขั้นเรียน 4.1 วางแผนการดำเนินการใช้งานแนวทาง หลักการ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ได้ 4.2 ทดลองหรือตรวจประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องในแต่ละมิติ 4.3 นำเสนอผลแนวการใช้ที่ผ่านการพิสูจน์หรือตรวจสอบ

ขั้นที่ 5 ให้ข้อสรุป และปรับ ประเมิน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำข้อมูลป้อนกลับครั้งสุดท้ายในทุกมิติมาปรับปรุงแนวทาง หลักการ หรือวิธีการที่สร้างขึ้น และร่วมกันสังเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติงานทั้งหมด รวมถึงประเมินการทำงาน ประเมินตนเอง และประเมินเพื่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป 5.1 สกัดข้อมูลป้อนกลับหลากหลายมิติที่ได้จากการนำเสนอ 5.2 ปรับปรุงแนวทาง หลักการ หรือวิธีการให้ดียิ่งขึ้น 5.3 สังเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงาน 5.4 ประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน และประเมินการทำงานทั้งกระบวนการ

4. แนวทางการการวัดและประเมินผล
ประกอบด้วย 1. ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านการสังเกต พฤติกรรมการทำงาน การอภิปรายกลุ่ม การตอบข้อซักถาม 2. ประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา

อย่างสร้างสรรค์ ผ่านการสร้างหรือจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบภาระงาน และแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความสามารถดังกล่าว

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เป็นการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ โดยพิจารณาเปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพรุก่อนและหลังเรียน โดยมีการดำเนินการทดสอบและประเมินผ่านแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบกับการตัดสินคะแนนตามเกณฑ์สกอร์จรรยาบรรณที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพรุก่อนและหลังการทดลอง

ความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p-value
		X	S.D.	X	S.D.		
1 ความสามารถในการทำความเข้าใจสภาพการณ์	5	3.25	.68	4.00	.63	3.207	0.001**
2 ความสามารถในการระบุปัญหา	5	2.50	.73	4.06	.57	3.473	0.001**
3 ความสามารถในการแสวงหารวบรวมแนวทางการแก้ปัญหา	5	2.44	.73	3.88	.50	3.508	0.000**
4 ความสามารถในการคัดเลือกหรือสร้างวิธีการ	5	2.44	.73	3.94	.68	3.215	0.001**
5 ความสามารถในการออกแบบแผนการดำเนินงาน	5	2.19	.91	4.25	.68	3.561	0.000**
6 ความสามารถในการตรวจสอบแผน	5	2.13	.89	3.88	.72	3.464	0.001**
รวม	30	14.94	3.991	24.00	2.251	3.526	0.000**

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรุกมีคะแนนความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบทุกองค์ประกอบของความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการเรียนการสอน

ผลจากการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นผ่านการ

ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 12 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ภายในระดับดีมาก โดยมีรายละเอียดขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนอันเป็นอัตลักษณ์และแสดงถึงคุณภาพของรูปแบบฯ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เข้าใจเงื่อนไขปัญหา เป็นขั้นที่นำเสนอสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การระดมสมองทำความเข้าใจเชิงลึก แลกเปลี่ยนข้อมูล บอกรับไปมาผ่านประสบการณ์และมุมมองของผู้เรียน ซึ่งผลดีของการระดมสมองช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความคิดหลากหลายทิศทาง เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนวความคิดอย่างเต็มที่ เป็นการพยายามหาคำตอบให้ได้มากที่สุดและแปลกแตกต่างออกไป (เสาวนีย์ สุขสารานู และคณะ, 2561) อีกทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้เรียนยังมีส่วนช่วยในการเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นการอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ และสร้างความรู้ความเข้าใจในตนเองให้ดียิ่งขึ้น (Vygotsky, 1978) ทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูง การเข้าใจสภาพการณ์ และนำสู่การแก้ไขปัญหา ดังที่ Hu (2006) กล่าวไว้ว่า การเสริมต่อการเรียนรู้มีผลต่อการสนับสนุนทางปัญญาโดยช่วยพัฒนาการคิดขั้นสูง รวมถึงส่งเสริมกลยุทธ์การแก้ปัญหาอีกด้วย

ขั้นที่ 2 สืบย้อน บอกรับ เป็นขั้นที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจต้นตอ สาเหตุ และเงื่อนไขของปัญหา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลผ่านสื่อและตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อสังเคราะห์มาซึ่งแนวทางหรือวิธีการภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด โดยถือว่าการอาศัยจุดเด่นของการสืบสอบ รวมกับการสะท้อนคิดมาแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่เหมาะสมที่สุดบนพื้นฐานของการแสวงหาและ

บอกรับข้อมูลอันหลากหลาย นับได้ว่าเป็นการส่งเสริมความสามารถในการรวบรวมแนวทางและความสามารถในการคัดเลือกหรือสร้างวิธีการอันเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ ภาพลักษณ์ไพบูลย์ (2542) กล่าวไว้ว่าการสืบสอบเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และเปลี่ยนแนวความคิดจากการที่เป็นผู้รับความรู้มาเป็นผู้แสวงหาความรู้และใช้ความรู้ นั้น ๆ

ขั้นที่ 3 สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำองค์ความรู้และกรอบแนวทางที่สังเคราะห์ได้มาออกแบบสร้างเป็นแนวทาง หลักการ หรือวิธีการในการนำสู่การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยการทำงานที่เน้นการบอกรับไปมาจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการประเมิน ปรับ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันสอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยตรง ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างหรือคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดเพื่อเอาชนะข้อจำกัดเงื่อนไขต่าง ๆ (Osborn, 1957; Lewin & Reed, 1998) รวมไปถึงส่งเสริมความสามารถในการออกแบบแผนการดำเนินงาน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างครบกระบวนการ โดยการที่ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการสร้างชิ้นงานด้วยตนเองนี้ มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความคิดอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาบนโลก ก็หมายถึงการสร้างความรู้ในตัวเองนั่นเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองจะมีความหมายต่อผู้เรียน มีความคงทน และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม (ทีศนา แคมมณี, 2563)

ขั้นที่ 4 พิจารณาแนวการใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียน นำแนวทาง หลักการ หรือวิธีการที่สร้างได้ มา ออกแบบวางแผนการดำเนินการใช้งาน และพิสูจน์ ผ่านการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้อง หลากหลายด้าน หรือนำไปทดลองใช้หากสามารถทำได้ หลังจากนั้นจึงนำเสนอแนวการใช้ที่ผ่านการ พิสูจน์ตรวจสอบที่ได้ในชั้นเรียนอีกครั้ง ใน ขั้นตอนนี้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการได้รับข้อมูล ย้อนกลับผ่านการพิจารณาแนวทาง หลักการ หรือ วิธีการที่ผู้เรียนออกแบบขึ้น โดยการให้ข้อมูล ย้อนกลับในขั้นตอนนี้มีทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับ แบบทันที (Immediately feedback) หลังจากที นำเสนอแผนกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจใน การทำงานและไม่ล้าประเด็น ถัดมาคือ การให้ข้อมูล ย้อนกลับแบบย้อนหลัง (Delay feedback) ที่ให้ ผู้เรียนนำเสนอแนวการใช้ หลังจากทีผ่านการ พิจารณาครบด้านแล้วมาสู่ระยะหนึ่ง อันก่อให้เกิด ความแน่ชัดและลดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ (Shute, 2008) และเมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ อย่างรอบด้านอย่างแน่ชัดแล้ว ก็จะไปสู่การ ปรับปรุงพัฒนาแนวทางต่อไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง การส่งเสริมความสามารถในการออกแบบแผนการ ดำเนินงานและความสามารถในการตรวจสอบงานใน ขณะเดียวกัน โดยผู้เรียนจำเป็นต้องมองเห็นภาพรวม และสามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นแผนงานของตนเอง ได้ หากพบการติดขัดหรือได้รับข้อชี้แนะในการ พัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 ให้ข้อสรุป และปรับ ประเมิน เป็น ขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ ครั้งสุดท้ายในทุกมิติหลังจากนำเสนอแนวการใช้ใน ชั้นเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทาง หลักการ หรือ วิธีการที่สร้างขึ้น และร่วมกันสังเคราะห์ สรุปองค์ ความรู้ทีผ่านการปฏิบัติงานตลอดกระบวนการ รวมถึงมีการประเมินการทำงาน ประเมินตนเอง และ

ประเมินเพื่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาอย่าง รอบด้านให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งยังมีส่วนช่วยในการส่งเสริม ความสามารถในการตรวจสอบงานในตัวผู้เรียน อีก ทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ยังถือเป็น กระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเองและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (อรนุช ศรีสะอาด, 2561)

จากขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน ทั้งหมด นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นระบบบนพื้นฐานของ หลักการออกแบบเชิงวิศวกรรมแล้ว ยังแสดงจุดเด่น สำคัญคือการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง อันเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการ เรียนรู้โดยใช้หลักการของการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning) และการประเมินเพื่อ การเรียนรู้ (Assessment for Learning) เป็นส่วน หนึ่งของการเรียนการสอน อันเป็นการประเมินที่ เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไม่ ตัดสินโดยเกรด ให้ความสำคัญกับตัวกระบวนการ (โชติมา หนูพริก, 2559) และที่สำคัญคือการให้ข้อมูล ย้อนกลับแบบ 360 องศาซึ่งก่อให้เกิดความชัดเจน และแม่นยำเกี่ยวกับสมรรถนะหรือความสามารถของ ตนเองในการปฏิบัติงานทั้งด้านบวกและด้านลบ มากกว่าการได้รับข้อมูลจากผู้สอนเพียงผู้เดียว (Carlson, 1998)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของ รูปแบบการเรียนการสอน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิชาชีวะ ครุมีความสามารถการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและ จำแนกตามองค์ประกอบ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าการ เรียนการสอนของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีส่วนช่วย ส่งเสริมความสามารถการแก้ไขปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ได้อภิปรายเหตุผลสนับสนุนจุดเด่นของรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการใช้ความคิดขั้นสูงส่งเสริมในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยฝึกฝนการคิดขั้นสูงอันนำมาซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จาก ชั้นที่ 2 สืบย้อนป้อนกลับ และชั้นที่ 3 สร้างสรรค์สิ่งใหม่ อันเป็นการฝึกฝนการวิเคราะห์ ตีความ จำแนกข้อมูลหลากหลายแง่มุมที่รวบรวมได้ เพื่อนำมาซึ่งการสังเคราะห์และสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบท สถานการณ์ ผ่านกระบวนการคิดอันซับซ้อน ลึกซึ้ง ละเอียดลเอียด ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการใช้ความคิดอเนกนัย อันเป็นกระบวนการทางสมองที่คิดหลายแง่มุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน ขณะเดียวกันยังเป็นการพัฒนาความคิดอเนกนัย อันเป็นความคิดที่ใช้ในการตัดสินใจ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหามากที่สุด ซึ่งความสามารถทางการคิดทั้งสองรูปแบบล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังที่ Arbesman และ Puccio (2001) ได้กล่าวว่าการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสองประการได้แก่ ความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) และ ความคิดอเนกนัย (Convergent Thinking) ในการใช้แก้ปัญหาผ่านบริบทต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับที่ Torrance (1965) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ โดยสรุปได้ว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นอกเหนือจากลำดับขั้นของการคิดธรรมดาแล้ว ยังเป็นการคิดหาทางเลือกหลาย ๆ แบบ มีความแปลกใหม่ เป็นคุณลักษณะเฉพาะ

ภายในตัวบุคคลที่อาศัยการผสมผสานความคิดหลากหลายแง่มุมในการค้นหาผลลัพธ์ที่สมบูรณ์

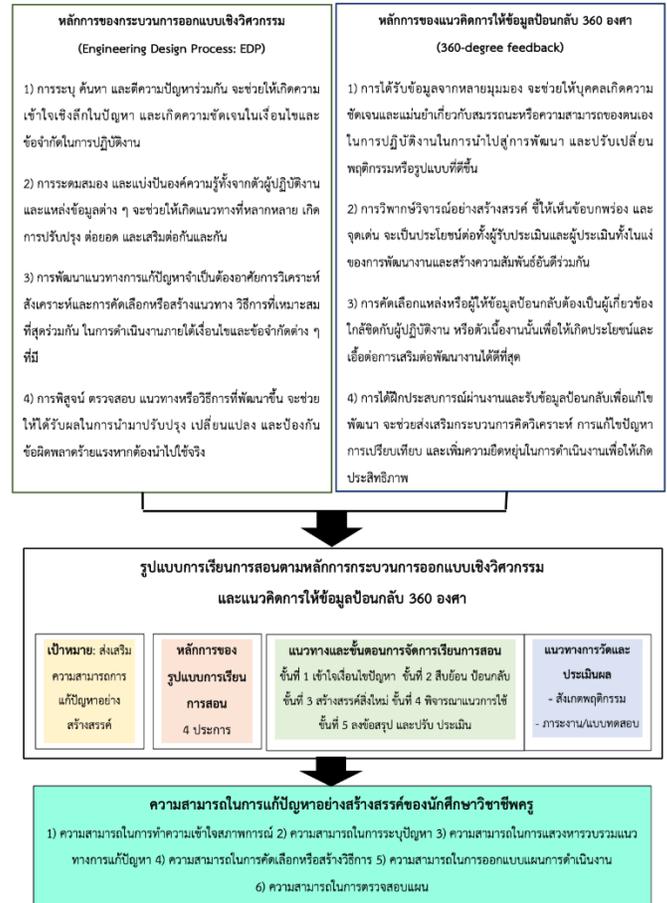
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาตนเองแก่ผู้เรียน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีอัตลักษณ์สำคัญที่ทำให้มีจุดเด่นและเกิดความแตกต่างจากรูปแบบอื่น ๆ คือ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนมีการสอดแทรกการให้ข้อมูลป้อนกลับในมิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียน ดังจะเห็นได้ชัดเจนในชั้นที่ 2 สืบย้อน ป้อนกลับ ชั้นที่ 4 พิจารณาแนวการใช้ และชั้นที่ 5 ให้ข้อสรุป และปรับ ประเมิน ซึ่งการให้ ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) แนวคิดนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ช่วยสนับสนุนพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาว (โชติมา หนูพริก, 2559) นอกจากนี้การให้ข้อมูลป้อนกลับยังช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเอง นับเป็นการประเมินตนเองที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎี โดยเฉพาะทฤษฎีอภิปัญญา (Metacognition theory) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงความสามารถของตนเอง และทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy Theory) ที่ยืนยันว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งนำมาสู่แรงจูงใจที่ยิ่งใหญ่ โดยการประเมินตนเองเชิงบวกจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ต่อไปและตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นในอนาคต (วรภาพ ทองจีน, 2560)

อย่างไรก็ดีในการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลาในการสืบค้น หรือคัดเลือกข้อมูลของผู้เรียนไม่ให้ใช้เวลามากเกินไปจนเกินความจำเป็น รวมถึงในบางกรณีผู้เรียนอาจมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูล การขอประสานนัดหมายผู้ให้ข้อมูล บ่อนกลับ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้สอนควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษและหากมีการติดขัดจริง ควรมีการช่วยเหลือหาทางออกตามความเหมาะสม โดยอาศัยความยืดหยุ่น การวางแผนประสานงานล่วงหน้า รวมถึงคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการคัดเลือกหรือระบุตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละขอบเขตของงาน

จากข้อมูลดังกล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยผู้นำไปใช้จำเป็นต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขในการจัดการเวลาและประสานผู้ให้ข้อมูล บ่อนกลับ ทั้งนี้จากกระบวนการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน ยังมีส่วนช่วยสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ ฝึกฝนกระบวนการคิดขั้นสูง การทำงานเป็นทีม ช่วยขยายกรอบความคิดที่ยืดหยุ่น และฝึกการเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างหลากหลาย อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่เตรียมตัวจะปฏิบัติงานในวงการวิชาชีพครู และเตรียมตัวเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพในยุค BANI WORLD

องค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พัฒนาจากฐานคิดของหลักการและแนวคิดสำคัญ คือ 1. หลักการของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และ 2. แนวคิดการให้ข้อมูลบ่อนกลับ 360 องศา โดยผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดดังกล่าวมาสังเคราะห์สาระสำคัญและสังเคราะห์มา ซึ่งหลักการอันเป็นแก่นแกนสำคัญในการนำมาสู่การบูรณาการเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ต่อมาจึงมีการนำหลักการที่บูรณาการได้มาสังเคราะห์เป็นแนวทางและขั้นตอนของรูปแบบการ

เรียนการสอน รวมถึงแนวทางการวัดและประเมินผล โดยมีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน แผลผลความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และศึกษาประสิทธิผลผ่านการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยผลของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ ทำให้ได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและเป็นจุดเน้นสำคัญของการดำเนินงาน คือ การได้มาซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยจากผลผลิตดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ยังส่งผลกระทบที่เป็นประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนท่านอื่น ๆ สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนของตน และขยายผล หรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละสาขาวิชา ระดับการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การเตรียมความพร้อมด้านสถานการณ์ปัญหา ผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา และเอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ไปพร้อมกัน โดยต้องคำนึงถึงระดับความสามารถ ความรู้ และเงื่อนไขด้านการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น ความพร้อมทางทรัพยากร การประสานผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ หรือความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในโลกความเป็นจริง ทั้งนี้ เพื่อให้สภาพปัญหาที่มีความสมจริง เหมาะสม และส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนได้มากที่สุด

2. การคละผู้เรียนจากความสามารถ เพศ ลักษณะเด่น มีความสำคัญอย่างมากต่อการนำมาซึ่งการระดมความคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพภายในกลุ่ม ฉะนั้นผู้สอนจำเป็นต้องมีการศึกษาลักษณะพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อนำมาซึ่งการจำแนก แบ่งกลุ่มในการปฏิบัติงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู งานวิจัยครั้งถัดไปควรมีการการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ นักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งในระดับอุดมศึกษา หรือการศึกษาพิเศษด้วย

2. การวิจัยนี้ทดลองในบริบทการเรียนการสอนในที่ตั้ง ควรมีการศึกษาต่อว่าหากมีการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปปรับใช้ในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid) จะมีผลแตกต่างไปหรือไม่ และสามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนการสอนในที่ตั้งหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา อ่อนมี, จตุพล ยงศร และจักรกฤษณ์ โปณะทอง. (2563). การศึกษาทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลางตอนบน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(3), 981-994.
- จิตรลดา บุรณะไชย และปวีณา อ่อนใจเอื้อ. (2565). การศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนว โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 15(3), 1-12.
- โชติมา หนูพริก. (2559). การประเมินเพื่อการเรียนรู้: การตั้งคำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(2), 18-30.
- ญาณิ เพชรแอน และสุเทพ อ่วมเจริญ. (2558). การศึกษากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง อาหารกับสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(2), 2080-2091.
- ณัฐพงษ์ กาญจนฉายา. (2559). การจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิจัย มสค. (SDU Research Journal) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา*, 12(3), 207-224.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินทิพย์ คชพงษ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาสาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 (2562, 6 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 236 ตอนพิเศษ 56 ง. หน้า 12-39.
- พรณิสรา จันแยม. (2558). *การพัฒนาชุดกิจกรรมด้วย กลยุทธ์เกมมิฟิเคชั่นและผังความคิดกราฟิกแบบร่วมมือออนไลน์ในการเรียนโดยใช้โครงงานนี้เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีสาขาบริหารธุรกิจ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม. (2558). การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(2), 111-121.
- พัชรา พุ่มพชาติ. (2559). การสร้างเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(2), 56-64.

- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภารดี กำภู ณ อยุธยา. (2560). การศึกษาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ ในเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 123-135.
- รสิตา วรรณรัตน์, อาพันธ์ชนิต เจนจิต, ผลาตร สุวรรณโพธิ์. (2563). *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 15(2), 73-86.
- วราพร ทองจีน. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ ร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงโต้แย้งของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). การนำระบบข้อมูลย้อนกลับแบบ 360 องศา มาประยุกต์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนไทย. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 15(2), 37-74.
- สุธิดา การิณี. (2565). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 1. สืบค้น 25 มีนาคม 2566, จาก <https://www.scimath.org/article-science/item/12485-1-2>
- สุภาวดี สารวัน. (2562). *กระบวนการทางวิศวกรรมสำคัญกับสะเต็มศึกษาอย่างไร?* สืบค้น 20 มีนาคม 2566, จาก <https://www.scimath.org/article-stem/item/9117-2018-10-18-09-00-16>.
- เสมอภาณุจัน โสภณศิริรัฐรักษ์. (2557). *ปัจจัยในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานและกระบวนการเรียนรู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ สุขสราญ จิระสุข สุขสวัสดิ์ นิธิพัฒน์ เมฆขจร. (2561). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนวด้วยเทคนิคระดมสมองเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 (อุดมวิทย์สมใจ) จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 11(2), 43-55.
- อภิสิทธิ์ ธงไชย. (2556). เทคโนโลยีและวิศวกรรมคือ อะไรในสะเต็มศึกษา. *นิตยสาร สสวท*, 42(185), 35-37.
- อรนุช ศรีสะอาด. (2561). การประเมินตนเอง (Self-Assessment). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17(2), 1-5.
- Arbesman, M. & Puccio, G. (2001). Enhanced quality through creative problem solving. *Journal of Nursing Administration*, 31, 176-178.
- Carlson, M.S. (1998). 360-degree feedback: The power of multiple perspectives. *Popular Government*, 68(2), 38-49.

- Echos school. (2021). *Design Thinking: A Core Skill for A Post VUCA World*. Retrieved March 1, 2023, from <https://schoolofdesignthinking.echos.cc/blog/2021/01/design-thinking-a-core-skill-for-a-post-vuca-world/>.
- EiE. (2017). *The Engineering Design Process*. Retrieved March 22, 2023, from <https://www.eie.org/overview/engineering-design-process>.
- Hu, D. (2006). *The Effects of Scaffolding on the Performance of Students in Computer- based Concept Linking and Retention of Comprehension*. (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertation & Thesis database.
- Lewin, J. E.; & Reed, C. A. (1998). *Creative problem solving in occupational therapy*. Philadelphia: Lippincott-Raven Publishers.
- London, M. (2003). *Job feedback: Giving, seeking, and using feedback for performance improvement*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- National Research Council. (2009). *Engineering in K-12 education: Understanding the status and improving the prospects*. Washington DC: National Academies Press.
- Osborn, A. F. (1957). *Applied the imagination: principles and procedures of creative thinking* (3 Edition). New York: Charles Scribner's Sons.
- Shute, V.J. (2008). Focus on Formative Feedback. *Review of Educational Research*, 78(1), 153-189.
- Thinkability. (2019). *Engineering vs Design Thinking. Thinkability*. Retrieved March 25, 2023, from <https://thinkability.com/2018/12/01/engineering-vs-design-thinking/>.
- Torrance, E. P. (1965). *Rewarding Creative Behavior*. Englewood Cliff, N.J.:Prentice Hall.
- Treffinger, D. J. (1995). Creative Problem Solving: Overview of Educational Implications. *Educational Psychology Review*. 7, 301-312.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological process*. Cambridge, Harvard University Press.
- Ward, P., (2004). *360 Degree feedback*. Mumbai: Jaico Publishing House.

การพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่ม ของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

THE DEVELOPMENT OF A GROUP MANAGEMENT COMPETENCY TRAINING
PACKAGE FOR ELDERLY CLUB COMMITTEE

ปารีย์ ผลประเสริฐ*, กนิษฐา ศรีภิรมย์*,
พลอยณัชชา เดชะเศรษฐ์ศิริ* และวรางคณา จันทรังค**

* มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
**Corresponding email: Warangkana.cha@stou.ac.th

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง โดยการสร้างชุดฝึกอบรมจากการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และเนื้อหาชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มตามผลการศึกษาศมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มที่จำเป็นสำหรับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยการทดลองและการประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเลือกแบบเจาะจงโดยเป็นกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชรที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัยและสามารถเข้าร่วมอบรมตามชุดฝึกอบรมได้ตลอดระยะเวลาที่กำหนดจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิผลชุดฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่าชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีเนื้อหา 4 หน่วยเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการและภาวะผู้นำ การจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ แหล่งงบประมาณ และการเขียนโครงการ และการติดตามผลการดำเนินงานและการตรวจสอบ โดยใช้การอบรม 2 วัน ผลการตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมพบว่าในภาพรวมความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกอบรมในแต่ละหน่วยเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกหน่วยการเรียนรู้ และค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างชุดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องในทุกประเด็น ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมจากการทดลอง พบว่าหลังการอบรมมีคะแนนสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ความพึงพอใจที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมพบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก และมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุดฝึกอบรม, สมรรถนะการบริหารจัดการ, ชมรมผู้สูงอายุ

Abstract

This research was aimed 1. to create and test the quality of group management competency training package for elderly club committee 2. to try-out and evaluate the effectiveness of the group management competency training package for elderly club committee. It was a quasi-experimental research with one-group pretest-posttest design by creating a training set from concept synthesis, related theories and contents of the group management competency

training package based on the studies of group management competencies requirement for the Elderly Club Committee. The population is the committee members of the Kamphaeng Phet Province Elderly Club. By experimenting and evaluating the effectiveness of using the training package, the sample group used in the experiment was purposively selected as 30 committee members of the Kamphaeng Phet Province Elderly Club who were willing to participate in the research project and able to participate in the training set throughout the specified period. The data collection tools used include a training package effectiveness evaluation form and training satisfaction assessment form. The statistical analysis techniques used included mean, standard deviation, independent t-test (Paired t-test) and content analysis.

For the results of the creation and evaluation of the training package, the training package created had the 4 units of content which were 1. organizing activities for elderly 2. budget sources and project writing & designing 3. performance monitoring and evaluation and 4. organization and leadership by using 2 days of training and it found that the overall result of appropriateness regarding the training package content was at a high level. When considering each aspect, it was found that the appropriateness was at a high level in every learning units and the Index of Item Objective Congruence (IOC) of the training package according to expert opinions was consistent in every issues. For the effectiveness of the training package from experiments, the pilot study showed that the score after the training was significantly higher than the score before the training at 0.01 and the satisfaction with the training was found to be overall at a high level. As for each aspect, there was a high and highest level of satisfaction.

Keywords: Training package, Group management competency, Elderly club

บทนำ

ในปัจจุบันผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น ข้อมูลจาก World Population Prospects: the 2019 Revision ภายในปี ค.ศ.2050 หนึ่งในหกคนในโลกจะมีอายุเกิน 65 ปี (16%) เพิ่มขึ้นจากหนึ่งในสิบเอ็ดคน ในปี ค.ศ.2019 (9%) และภายในปี ค.ศ. 2050 หนึ่งในสี่ของผู้ที่อาศัยอยู่ในยุโรปและอเมริกาเหนืออาจมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ซึ่งในปี 2018 นับเป็น

ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีทั่วโลก คาดว่าจำนวนผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นสามเท่า จาก 143 ล้านคนในปี 2562 เป็น 426 ล้านคนในปี 2593 (United Nations, 2019) สำหรับประเทศไทยในปี พ.ศ.2565 มีประชากรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย 66 ล้านคนในจำนวนนี้มีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 13 ล้านคน

(19%) ของประชากรทั้งหมด ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะลดลงจาก 66 ล้านคน เหลือเพียง 60 ล้านคน แต่ประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มจาก 13 ล้านคนเป็น 19 ล้านคน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุประเด็นหนึ่งคือการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุในการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) โดยกลไกการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมสถานภาพและบทบาทของผู้สูงอายุเชิงนโยบายประการหนึ่งคือ การกระตุ้นให้กระทรวง/หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 รับผิดชอบในการส่งเสริมและสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุ ทั้งในมิติการบริหารจัดการและการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ (วรรณลักษณ์ เมียนเกิด, เตชาสังขวรรณ และรุ่งนภา เทพภาพกุล, 2562)

จากการสำรวจจำนวนชมรมผู้สูงอายุของประเทศไทยพบว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565 มีจำนวนชมรมผู้สูงอายุทั้งสิ้น 29,359 ชมรม โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชมรมผู้สูงอายุมากที่สุดคือ 13,570 ชมรม (ร้อยละ 46.20) รองลงมาคือภาคเหนือมีจำนวน 9,527 ชมรม (ร้อยละ 32.45) ภาคกลาง จำนวน 3,725 ชมรม (ร้อยละ 12.70) ภาคใต้ จำนวน 2,140 ชมรม (ร้อยละ 7.30) และกรุงเทพฯ จำนวน 397 (ร้อยละ 1.35) ตามลำดับ สำหรับจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งอยู่ในภาคเหนือมีจำนวนชมรมผู้สูงอายุ 176 ชมรม (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565) ในขณะเดียวกันการศึกษาพบว่าชมรมจำเป็นต้องมีเทคนิคการพัฒนาชมรมให้มีความยั่งยืนต้องมีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ จากผลการวิจัยของเกษมศรี สุรวิทย์ (2560) พบว่าปัญหา

การจัดการองค์กรของชมรมผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของวิกรม รุจยากรกุล, ปิยธิดาตรีเดช, สุคนธา ศิริและชาญวิทย์ ตรีเดช (2562) ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการบริหารจัดการของชมรมกับการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ พบว่าภาพรวมด้านกระบวนการบริหารจัดการของชมรมมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าการดำเนินงาน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุมกำกับ มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และอภิญา พันธุ์พล, นิรัตน์ อิมามี และวรากร เกรียงไกรศักดิ์ดา (2560) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการฝึกอบรมที่ใช้กระบวนการกลุ่มและเทคนิคเอไอซี (AIC) ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการชมรมผู้สูงอายุ การรับรู้ความสามารถตนเองในการดำเนินงานชมรม และความตั้งใจที่จะปฏิบัติในการจัดการชมรมผู้สูงอายุ ของคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุที่หลังการทดลองคณะกรรมการบริหารชมรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการจัดการชมรมผู้สูงอายุสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองในทุกด้าน และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ (ปาจริย์ ผลประเสริฐ และคณะ, 2562) ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ (เกศรา โชนำชัยสิริ, ชญาณิชชัญ สมเจริญ และอัจฉรา โพชะโน, 2563) คือ การฝึกอบรมเพื่อ

แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้ว การฝึกอบรมเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้นในระยะยาว โดยกระบวนการฝึกอบรม 1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม 2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3. การกำหนดโครงการฝึกอบรม 4. การบริหารโครงการฝึกอบรม 5. การประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม

จากข้อมูลแนวโน้มของจำนวนผู้สูงอายุและนโยบายในการส่งเสริมให้มีชมรมผู้สูงอายุ ตลอดจนความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะกรรมการชมรมผู้สูงอายุให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ หากมีการพัฒนาหลักสูตรที่ทำให้คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุมีการบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นรากฐานของการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไป จากเหตุผลที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ตลอดจนการนำไปทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง เพื่อนำชุดฝึกอบรมไปต่อยอดขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

2. เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยมีเนื้อหา (ร่าง) ชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่ม ตามผลการศึกษาศมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มที่จำเป็นสำหรับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่ม (ปาจริย์ ผลประเสริฐและคณะ, 2562) มาเป็นกรอบในการสร้างเนื้อหาที่ครอบคลุมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มที่จำเป็น คือ ภาวะผู้นำ การจัดการองค์การ การสร้างการมีส่วนร่วม ความสามารถในการจัดการประชุม แก้ไขปัญหาและความเสียสละ การจัดกิจกรรมชมรม การจัดทำงบประมาณ การติดตามผลการดำเนินการ และการตรวจสอบ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มฯ

ตัวแปรตาม ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มฯ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมฯ ผู้ตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรม หรือผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 5 ท่าน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร โดยเป็นคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี ที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัยและสามารถ

เข้าร่วมอบรมตามชุดฝึกอบรมได้ตลอดระยะเวลา
จำนวน 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง
(Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบ
ก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design)
แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างและตรวจสอบ
คุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการ
กลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการ
ใน 2 ขั้นตอนย่อยคือ

ขั้นตอนที่ 1.1 การสร้างโครงสร้าง
ชุดฝึกอบรม โดยกำหนดองค์ประกอบของชุด
ฝึกอบรม ที่ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิด และ
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตร โดย
องค์ประกอบของโครงสร้างชุดฝึกอบรม ดังนี้ 1. ชื่อ
ชุดฝึกอบรม 2. หลักการและความจำเป็นในการ
ฝึกอบรม 3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม
4. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม 5. ระยะเวลา
ของการฝึกอบรม 6. โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา
7. กิจกรรม/วิธีการฝึกอบรม 8. สถานที่และอุปกรณ์
ที่ใช้ในการฝึกอบรม 9. คุณสมบัติผู้สอน / วิทยากร
และ 10. การประเมินผลการฝึกอบรม และเนื้อหา
(ร่าง) ชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่ม
4 หน่วยเรียนรู้ตามผลการศึกษาศมรรถนะการ
บริหารจัดการกลุ่มที่จำเป็นสำหรับคณะกรรมการ
ชมรมผู้สูงอายุในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร
จัดการกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1.2 ตรวจสอบคุณภาพ
ชุดฝึกอบรม ฯ โดยการตรวจสอบคุณภาพโครงสร้าง

ชุดฝึกอบรม ในเรื่องของความเหมาะสมของชุดฝึก
อบรม ความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกอบรม และ
ความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้าน
การพัฒนาศุคลากร การฝึกอบรม หรือผู้ที่มีความรู้
ประสบการณ์เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 5 ท่าน
เพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรม ฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการตรวจสอบ
คุณภาพโครงสร้างชุดฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการ
ประเมิน ได้แก่ แบบตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างชุด
ฝึกอบรมโดยรายละเอียดของเครื่องมือ ประกอบด้วย
3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของชุดฝึก
อบรม ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของเนื้อหาชุด
ฝึกอบรม ตอนที่ 3 ความสอดคล้องของหลักสูตร
ฝึกอบรม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม
โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินความ
เหมาะสมโดยใช้มาตราส่วน (Rating Scale)
ประมาณค่า 5 ระดับ แปลความหมายดังนี้ 5
หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 4 หมายถึง เหมาะสม
มาก 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 2 หมายถึง
เหมาะสมน้อย และ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด
และตอนที่ 3 เป็นแบบประเมินความสอดคล้อง 3
ระดับ แปลความหมายดังนี้ 1 หมายถึง สอดคล้อง
0 หมายถึง ไม่แน่ใจ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประเมินความเหมาะสมของชุดฝึก
อบรม และความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกอบรม
กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมคือ 3.51
ขึ้นไปถือว่าชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสม (บุญชม
ศรีสะอาด, 2560) ไม่ต้องทำการปรับปรุงหรือปรับปรุง
เล็กน้อยตามข้อเสนอแนะ ส่วนข้อที่คะแนนต่ำกว่า 3.50

ให้วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อมาทำการปรับปรุง หรือตัดทิ้ง

2. การประเมินความสอดคล้องของส่วนประกอบของชุดฝึกอบรม โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) หากดัชนีความสอดคล้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่าใช้ได้ไม่ต้องทำการปรับปรุง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แต่หากมีค่าต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยต้องนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ และประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 การทดลองใช้ชุดฝึกอบรม โดยการนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ คณะกรรมการ ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี ที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัย และสามารถเข้าร่วมอบรมตามชุดฝึกอบรมได้ตลอดระยะเวลา จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยเป็นการทดสอบสมรรถนะเพื่อหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากคะแนนการทดสอบก่อนและหลัง

การฝึกอบรม เป็นเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นปรนัยจำกัดคำตอบ (Fix-Response Type) ชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ มีวิธีให้คะแนนเป็นรายข้อ คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า แบบทดสอบมีค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อสอบเป็นรายข้อ มีค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) แบบสอบถามค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.66-1.00 และหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุโดยการไปทดลองใช้กับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดกำแพงเพชรที่เป็นคณะกรรมการมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ และนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์โดยหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อผลปรากฏว่า มีค่าความยากง่าย (p) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.41-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.46-0.65 ซึ่งถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้ได้

ฉบับที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมและชุดฝึกอบรม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและชุดฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 1 คะแนน คือ มีความพึงพอใจน้อยที่สุด 2 คะแนน คือ มีความพึงพอใจน้อย 3 คะแนน คือ มีความพึงพอใจ

ปานกลาง 4 คะแนน คือ มีความพึงพอใจมาก และ 5 คะแนน คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุดฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อความป็นรายข้อ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) แบบสอบถามค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.66-1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้ ในการบริหารจัดการกลุ่มหลังทดลอง (O2) และก่อนทดลอง (O1) โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired t-Test)

โดยการกำหนดแผนการดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยการออกแบบการวิจัยเป็นดังนี้

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุดฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2.2 การจัดประชุมนักวิจัย วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม ผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงการจัดการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรม

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2.1 มาจัดประชุมนักวิจัย วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรมและผู้ช่วยนักวิจัย (นักศึกษา) ร่วมกันวิเคราะห์การจัดการฝึกอบรมตามชุดฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลจากการประชุมไปปรับปรุงชุดฝึกอบรมและวิธีการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 โครงสร้างของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย 1. ชื่อชุดฝึกอบรม 2. หลักการและความจำเป็นในการฝึกอบรม 3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 4. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม 5. ระยะเวลาของการฝึกอบรม 6. โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา 7. กิจกรรม/วิธีการฝึกอบรม

8. สถานที่ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม
9. คุณสมบัติผู้สอน / วิทยากร และ 10. การประเมินผลการฝึกอบรม โดยชุดฝึกอบรมจึงได้มีการปรับโครงสร้างหลักสูตรเนื้อหา และวิธีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และปรับหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยการอบรมใช้เวลา 2 วัน เวลา 14 ชั่วโมงการเรียนรู้ มีเนื้อหา ดังนี้

แบบทดสอบก่อนการอบรม (จำนวน 15 ข้อ)

หน่วยที่ 1 การจัดการ และภาวะผู้นำ (3 ชั่วโมง)

- ความสำคัญของผู้นำ คุณสมบัติของผู้นำ และการวางแผน
- การจัดทำโครงสร้าง ระเบียบข้อบังคับ และการจดทะเบียนชมรม
- ปัจจัยที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ

หน่วยที่ 2 การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ (4 ชั่วโมง)

- ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- ประเภทและประโยชน์ของกิจกรรมผู้สูงอายุ
- การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ

หน่วยที่ 3 แหล่งงบประมาณและการเขียนโครงการ (3 ชั่วโมง)

- แหล่งงบประมาณในการดำเนินการกิจกรรมกลุ่ม
- การเขียนโครงการเพื่อของบประมาณ

หน่วยที่ 4 การติดตามผลการดำเนินงานและการตรวจสอบ (4 ชั่วโมง)

- การจัดทำบัญชีสำหรับชมรมผู้สูงอายุ
- งานสารบรรณสำหรับชมรมผู้สูงอายุ
- การรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่ม

แบบทดสอบหลังการอบรม (จำนวน 15 ข้อ)

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดฝึกอบรม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม	4.85	0.34	มากที่สุด
เนื้อหาชุดฝึกอบรม	4.17	0.12	มาก
การวัดและประเมินผล	4.73	0.28	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.51	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ในภาพรวมความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.51) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม (\bar{X} =4.85) การวัดและประเมินผล (\bar{X} =4.73) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนด้านเนื้อหาชุดฝึกอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.17)

สำหรับค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างชุดฝึกอบรมพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่าทุกประเด็นมีความสอดคล้องกัน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกอบรมใน แต่ละหน่วยเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เนื้อหาหลักสูตร	ความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
หน่วยที่ 1 การจัดองค์การ และภาวะผู้นำ	3.72	0.18	มาก
หน่วยที่ 2 การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ	4.73	0.15	มากที่สุด
หน่วยที่ 3 แหล่งงบประมาณและการเขียนโครงการ	4.40	0.42	มาก
หน่วยที่ 4 การติดตามผลการดำเนินงานและการตรวจสอบ	4.25	0.40	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.21	0.20	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกอบรมในแต่ละหน่วยเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดคือการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.73$) รองลงมาคือแหล่งงบประมาณและการเขียนโครงการ ($\bar{X}=4.40$) การติดตามผลการดำเนินงานและการตรวจสอบ ($\bar{X}=4.25$) ตามลำดับ ส่วนเนื้อหาการเรียนรู้ด้าน

การจัดองค์การ และภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.72$)

สำหรับค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างชุดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่าทุกประเด็นมีความสอดคล้องกัน และได้มีการปรับปรุงเนื้อหาบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเตรียมนำไปทดลองใช้

2. ผลทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

ในการทดสอบความรู้ก่อน-หลังการฝึกอบรมโดยใช้ร่างชุดฝึกอบรม ผลการทดสอบความรู้ดังแสดงในตารางที่ 3 และความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรมจากการทดลอง

คะแนนเฉลี่ย	ความเหมาะสม		
	\bar{x}	t-test	P-Value
ก่อนการอบรม	2.60	20.45	0.000**
หลังการอบรม	9.57	3.29	

**นัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01

จากตารางที่ 3 คะแนนความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มของผู้เข้ารับการอบรม จากคะแนนเต็ม 15 เมื่อทดสอบคะแนนก่อนและหลังการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนความรู้ก่อนการ

อบรม เฉลี่ย 2.60 และคะแนนความรู้หลังการอบรม เฉลี่ย 9.57 ทั้งนี้คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรม

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม	4.03	0.28	มาก
ด้านชุดฝึกอบรม	4.14	0.26	มาก
ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.04	0.44	มาก
ด้านวิทยากร	4.00	0.20	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.05	0.19	มาก

จากตาราง 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมพบว่าในภาพรวม (\bar{x} = 4.05) และรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก และมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านชุดฝึกอบรม

(\bar{x} = 4.14) รองลงมาคือด้านกระบวนการเรียนรู้ (\bar{x} = 4.04) ด้านชุดฝึกอบรม (\bar{x} = 3.70) ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม (\bar{x} = 4.03) ด้านวิทยากร (\bar{x} = 4.0) ตามลำดับ

ผลการจัดประชุมนักวิจัย วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม ผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงวิเคราะห์ถึงการจัดการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรม

1. ในการจัดอบรมให้กับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการสอบถามความต้องการพัฒนาสมรรถนะร่วมกับการประเมินความรู้ที่คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุมีอยู่ เพื่อวางแผนในการปรับใช้ชุดฝึกอบรมให้เหมาะสมตามบริบทของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

2. วิทยากรที่จะบรรยายควรเป็นผู้ที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ หรือเข้าใจความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนมีความยืดหยุ่นในการอธิบายเนื้อหาตามศักยภาพของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

3. ในการจัดอบรมผู้เข้ารับการอบรมไม่ควรเกิน 30 คนเพื่อที่จะมีเวลาในการตอบข้อซักถามหรือในการดูแลผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด หรือกรณีมีมากกว่า 30 คนต้องมีผู้ช่วยวิทยากร

4. เนื้อหาบางส่วนอาจจะต้องจัดโครงการฝึกอบรมให้รู้ในเชิงลึกและสามารถปฏิบัติได้ กรณีที่ชมรมผู้สูงอายุต้องการ เช่น การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ การเขียนโครงการ ฯลฯ อีกทั้งอาจมีการปรับจำนวนชั่วโมงการอบรมตามศักยภาพของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

ดังนั้นจึงจัดทำชุดฝึกอบรมออกมาเป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผลการประเมินชุดฝึกอบรมพบว่าในภาพรวมความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกอบรมในแต่ละหน่วยเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าความเหมาะสมอยู่ใน

ระดับมากในทุกหน่วยการเรียนรู้ และค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างชุดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องในทุกประเด็น จากการศึกษาของวิกรม รุจยากรกุล, ปิยธิดา ตรีเดช, สุคนธา ศิริและชาญวิทย์ ตรีเดช (2562) ให้ข้อเสนอแนะว่าควรพัฒนาทักษะกระบวนการบริหารจัดการของชมรม ทั้งการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุมกำกับ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงในการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จจนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของธิดารัตน์ กุลณัฐรวงศ์และมหาชาติ อินทโชติ (2565) ที่ได้ทำการพัฒนาระบบฝึกอบรมแบบปรับเหมาะบนเว็บเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ โดยพบว่า ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคในการพัฒนาระบบมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของมิ่งขวัญ คงเจริญ (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่าความคิดเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับบุถึงการจัดการวัตถุประสงค์กับเนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกันมาก รวมทั้งสามารถจัดการระยะเวลาในการฝึกอบรม และวิธีการวัดผลประเมินผลสามารถจัดการได้ดี ขณะที่การจัดการเนื้อหาสาระกับกระบวนการฝึกอบรม และการประเมินผลในช่วงการฝึกอบรมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติ์ธเนศ สว่างวรนาถ และชมสุภัค ครุฑทกะ (2562) ที่ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุ โดยพบว่าผลตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ถึงมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยพบว่าการประเมินผลเนื้อหาของคู่มือผู้ดูแลผู้สูงอายุประกอบการใช้รูปแบบเพื่อคุณภาพการดูแลของผู้ดูแล ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การฝึกอบรมให้ความรู้การดูแล สุขภาพผู้สูงอายุ ตามกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เป็นกิจกรรมการพบปะ ผู้สูงอายุที่วัด หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สาธิตการเสริมคุณค่าผู้สูงอายุตามหลักแนวทางแห่งวิถีพุทธ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กิจกรรมพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดูแลผู้สูงอายุ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การสร้างต้นแบบกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง กิจกรรมการสร้างรอยยิ้มและสันถนาการแก่ผู้สูงอายุ โดยได้ผ่านการประเมินคุณภาพด้วยการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยรวมเท่ากับ 0.98 ซึ่งค่า (IOC) ผ่านเกณฑ์หรือใช้ได้โดยทั่วไปคือต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความตรงของเนื้อหาที่ความเหมาะสม (ประสพชัย พสุนนท์, 2558)

2. ผลการทดลองใช้ และ ประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมมีประสิทธิผลในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 ความพึงพอใจที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมพบว่าในภาพรวม และรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมากและมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าชุดฝึกอบรมมี

ประสิทธิผลในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของธิดารัตน์ กุลณัฐรวงศ์ และมหาชาติ อินทโชติ (2565) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมแบบปรับเหมาะบนเว็บเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ที่พบว่าหลังการอบรมแบบปรับเหมาะบนเว็บของผู้สูงอายุมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระบบฝึกอบรมแบบปรับเหมาะบนเว็บเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยีของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิจัยของสุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยพบว่า ผลการใช้รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยบทบาทผู้ดูแลพบว่า ผู้ดูแลมีความรู้เฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบการดูแลสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับมิ่งขวัญ คงเจริญ (2564) ที่ศึกษาผลจากแบบวัดความรู้และทักษะหลังจากการฝึกอบรม ซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมร้อยละ 100 มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งสอดคล้องกับจันจิราภรณ์ ปานยินดี (2564) ที่ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ต่อพฤติกรรมการเป็นผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนความรู้การเป็นผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของกิตติ์ธเนศ สว่างวรรณ

และชมสุภัค ครุฑทะ (2562) เรื่องการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุ โดยพบว่าผู้สูงอายุมีทักษะทางปัญญาในภาพรวมและทุกด้านหลังใช้สูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาทักษะทางปัญญาโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุ

องค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา

ชุดฝึกอบรมสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 การจัดการองค์การ และภาวะผู้นำ หน่วยที่ 2 การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ หน่วยที่ 3 แหล่งงบประมาณและการเขียนโครงการ และหน่วยที่ 4 การติดตามผลการดำเนินงานและการตรวจสอบ โดยระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้ชุดฝึกอบรมคือ 2 วัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรนำชุดฝึกอบรมไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุโดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถานศึกษา ฯลฯ ในการพัฒนาสมรรถนะของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุและการวางแผนการ

ทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านสถานที่ ด้านวิทยากร ด้านงบประมาณ เป็นต้น

2. อาจมีการเลือกหน่วยใดหน่วยหนึ่งของชุดฝึกอบรมไปทำการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ โดยไม่จำเป็นจะต้องจัดฝึกอบรมติดกันทั้ง 2 วัน เช่น แต่วางแผนฝึกอบรมให้ครบตามหน่วยการเรียนรู้และระยะเวลาในแต่ละหน่วยเรียนรู้จนครบตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ เพื่อนำปัจจัยดังกล่าวไปวางแผนในการพัฒนาสมรรถนะผู้สูงอายุ

2. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในการศักยภาพของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุเชิงลึกในประเด็นอื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). *สรุปจำนวนชมรมผู้สูงอายุ ปี 2564 (สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ)*. สืบค้น 21 เมษายน 2565, จาก <https://www.dop.go.th/th/implementation/5/14/1423>.
- _____ . (2566). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ :อมรินทร์.
- กิตติ์ธเนศ สว่างวรรณ และชมสุภัก์ ครุฑกะ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(1), 207-215.
- เกษมศรี สุรวีทย์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์การของชมรมผู้สูงอายุ ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8 (ฉบับพิเศษ), 435-448.
- เกศรา โชคนำชัยสิริ, ชญานิษฐ์ สมเจริญ และอัจฉรา โพชนะโน. (2563). *ทักษะการจัดฝึกอบรม*. สืบค้น 20 มกราคม 2564, จาก <https://mwi.anamai.moph.go.th/th/workgroups-knowledge/>.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิสัย.
- จันจิราภรณ์ ปานยินดี. (2564). ผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ต่อพฤติกรรมการเป็นผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 8(2). 64-80.
- ธิดารัตน์ กุลณัฐรวงศ์ และมหาชาติ อินทโชติ. (2565). การพัฒนาระบบฝึกอบรมแบบปรับเหมาะบนเว็บเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 16(1), 56-69.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18(1), 375-396.
- ปาจริย์ ผลประเสริฐ, วรางคณา จันทร์คง, รัชนีวรรณ บุญอนันต์, ปรียานุช พรหมภาสิต, กนิษฐา ศรีภิรมย์, และพลอยณัชชา เดชะเศรษฐ์ศิริ. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 39(4), 56-77.
- มิ่งขวัญ คงเจริญ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโรงเรียนผู้สูงอายุ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 13(2), 190-206.
- วรรณลักษณ์ เมียนเกิด, เดชา สังขวรรณและรุ่งนภา เทพภาพล. (2562). กลไกการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมสถานภาพและบทบาทของผู้สูงอายุ. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*. 27(1), 1-31.
- วิกรม รุจยากรกุล, ปิยธิดา ตรีเดช, สุนธนา ศิริและชาญวิทย์ ตรีเดช. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุคุณภาพจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 35 (2), 118-128.

- สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน. (2560). การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 9(3), 57-69.
- อภิัญญา พันธุ์พล, นีรัตน์ อิมามี และวรารกร เกரியงไกรศักดิ์ดา. (2560). ผลการฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และเทคนิคเอไอซี (AIC) ในการส่งเสริมการจัดการชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก. *วารสาร สุขศึกษา*, 40 (1), 82-93.
- United Nations. (2019). *Ageing*. สืบค้น 2 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.un.org/en/global-issues/ageing>.

กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ

DIGITAL COMMUNICATION PROCESS FOR LEARNING AND HEALTHY FOOD
WISDOM TRANSMISSION OF THE ELDERLY

อุทิศ บำรุงชีพ*, พัทธวิภา ไพรศรี
และมงคล ยังกนุรัตน์

* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
*Corresponding email: uthitb@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ และศึกษากระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากเกณฑ์ในการพิจารณา และใช้การเลือกแบบเจาะจงจากคุณสมบัติ ผลงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง และผู้สูงอายุที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ 5 ภูมิภาค รวมจำนวน 16 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่มในลักษณะคำถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย และการตีความ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 6 วิธีการ ได้แก่ 1. ดาวน์โหลด์รูปภาพหรือคลิปเก็บไว้ในสมาร์ทโฟน 2. บันทึกเป็นข้อความเสียงพูดส่งต่อทางไลน์แอปพลิเคชัน 3. บันทึกคลิปวิดีโอ ภาพนิ่งให้คนใกล้ชิดเก็บไว้ 4. ถ่ายคลิปแบ่งปันผ่านรีล ตี๊กต็อก หรือไลฟ์สด โพสต์ลงเฟซบุ๊ก 5. ถ่ายภาพนิ่ง และวิดีโอสั้นบันทึกไว้ในโทรศัพท์เพื่อส่งต่อ และ 6. เล่าเรื่องด้วยบทกลอน เสียงเพลงผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และกระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สืบสานผ่านกิจกรรมตามบริบทภาษาถิ่น 2. สืบสานบนวิถีของรวงใจสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ 3. สืบสานผ่านวัฒนธรรมเทศกาลชนบประเพณี และ 4. สืบสานบนพื้นฐานการดำรงชีพ

คำสำคัญ: กระบวนการสื่อสารดิจิทัล, การเรียนรู้, กระบวนการสืบสาน, ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research article were to study the digital communication process for learning the healthy food wisdom of the elderly and to study the process of transmission the healthy food of the elderly. This qualitative research used a group interview method, selecting primary information providers based on specified criteria and using targeted selection based on relevant qualifications, achievements in the field, and elderly individuals with outstanding healthy food wisdom in five regions, totaling 16 persons. Research tools included focus group questions, interpretative data analysis, and result interpretation. The study found that : the digital communication process for learning healthy food wisdom of the elderly can be categorized into six methods: 1. downloading images or clips on smartphones, 2. recording voice messages and sending them via LINE application, 3. recording video clips and still images for storage, 4. sharing through TikTok Reels or live streaming on Facebook, 5. taking photos and short videos for storage on phones, and 6. narrating stories through digital platforms in poetic form. The process of revitalizing the healthy food wisdom of the elderly consists of four components: 1. revitalizing

through activities in local language contexts, 2. revitalizing along the economic motivation path, 3. revitalizing through cultural festivals and customs, and 4. revitalizing based on livelihood foundations.

Keywords: Digital Communication Process, Learning, Transmission Process, Healthy Food Wisdom, Elderly

บทนำ

จากสถานการณ์ประชากรของประเทศไทยก้าวสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” ดังที่สถิติของผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2565 ไทยมีประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 13 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด โดยมีประชากรเกิดลดลง แต่ประชากรสูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่เร็วมาก (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2566) ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัวที่มีความพลิกผันของเทคโนโลยีซึ่งมีความซับซ้อน เพราะบางผันผวนส่งผลกระทบต่อกระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และการสืบสานภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ต้องมีการปรับตัวโดยเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของผู้สูงอายุ เฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวผ่านการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกของครอบครัว ญาติ ลูกหลาน คนใกล้ชิด อันนำไปสู่การเกิดความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการสร้างกิจกรรมของผู้สูงอายุ (พนม คลีฉายา, 2565) นั้นแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสื่อสารดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ดังรายงานสรุปในประเด็นวัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ Gen Baby Boomers คือ เพื่อติดต่อสื่อสารสนทนามากที่สุด รองลงมาคือ

ติดตามข่าวสารทั่วไป (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565) อย่างไรก็ตามกระบวนการสื่อสารดิจิทัลทำให้มีการเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูล การสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนความรู้ แต่กระบวนการสืบสานภูมิปัญญายังประสบปัญหาขาดการบันทึกและการสืบสานส่งผลให้เด็กเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่มีความรู้ต่อยอดภูมิปัญญา

ทั้งนี้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุนั้นได้มีตผลึกจากประสบการณ์ที่มีการสั่งสมยาวนานในรูปแบบความรู้ ความเชื่อ ทักษะ การเรียนรู้ และวิถีชีวิตที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่แนวคิด การปฏิบัติ ประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อมที่เกิดจากการเรียนรู้ การลองผิดลองถูก การสังเกต การสั่งสมและการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นของครอบครัว ชุมชน เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงเมื่อมีการเผยแพร่ไปยังชุมชน จะช่วยให้ภูมิปัญญานั้น ๆ เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น (อุทิศ บำรุงชีพ และคณะ, 2565) ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน แต่จากรายงานเปิดโลกเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา โดยจิรภัทร์ บัวอิน (2551) พบว่า เด็กและเยาวชนเริ่มห่างจากวิถีภูมิปัญญาที่อยู่กันแบบชุมชนอยู่แบบพึ่งพาตนเอง มาเรียนรู้วิชาในห้องเรียนโดยที่เป้าหมายการเรียนรู้ไม่ได้สืบต่ออาชีพ สืบต่อความรู้ภูมิปัญญาของพ่อแม่ ปู่ย่า

ตายาย ซึ่งสืบกันมาหลายรุ่นคน แต่เป้าหมายเพื่อไปอยู่ในระบบราชการ บริษัท ธนาคาร ระบบธุรกิจ ดังนั้นในปัจจุบันกระบวนการสืบสานภูมิปัญญาจึงต้องมีการปรับวิธีการเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีพลิกผัน เพื่อกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนได้เห็นประโยชน์และคุณค่าภูมิปัญญาบนฐานทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างสรรค์สู่พลังสร้างสรรค์และศรัทธา หรือ Soft Power เพื่อยกระดับและพัฒนาความสามารถด้านความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย ให้สร้างมูลค่าและสร้างรายได้ รวมทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาต่อยอดศิลปะ วัฒนธรรม และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาต่อยอดในการสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการหนุนพื้นที่ขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) บนฐานทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สร้างอาชีพ รายได้ของชุมชน (วริฐฐา แก้วเกตุ, 2566) ทั้งนี้ในแต่ละพื้นที่ที่มีภูมิปัญญาของผู้สูงอายุที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสืบสานอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่พฤติกรรม การเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปซึ่งจากการศึกษา พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร ของผู้สูงอายุ (Borka & Andrej, 2020) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารผ่านสมาร์ทโฟน ซึ่งสามารถใช้งานได้ทั้งรับและส่งข้อความ รวมทั้งสามารถส่งภาพ และสื่อประสมบนแท็บเล็ตโดยการสัมผัสบนหน้าจอเพื่อเล่นเกม นอกจากนี้ยังมีทักษะในการใช้งานต่าง ๆ หากได้รับคำแนะนำ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมสื่อสารของผู้สูงอายุได้เปลี่ยนแปลงไป

ตามยุคสมัย โดยพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, 2564ก) ที่บุคคลแต่ละช่วงวัยจำเป็นต้องเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา ตลอดชีวิตที่มีทั้งสาระความรู้หรือเนื้อหาครบถ้วนผ่านกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้จากที่บ้าน ที่ทำงาน ในชุมชน ในลักษณะการเรียนรู้ที่หลากหลายในวิถีชีวิตจากทุกระบบทุกช่องทาง (Life-wide Learning /Development) ทั้งการเรียนรู้ผ่านความคิด วิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาผ่านกระบวนการสื่อสารดิจิทัลในเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจจากผลการศึกษาวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สุขภาพในศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ (ศรีไพร โขติจิรวัฒนา , 2562) พบว่า ผู้สูงอายุมุ่งสนใจและความต้องการจำเป็นเรื่องการใช้โปรแกรมในสมาร์ทโฟนหาความรู้สุขภาพเป็นลำดับแรก ดังนั้นการสื่อสารดิจิทัลและการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ จึงเป็นประเด็นที่ผู้สูงอายุสนใจท่ามกลางภาวะถดถอยของสุขภาพที่เอาใจใส่ดูแล โดยเฉพาะอาหารสุขภาพซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และเป็นภูมิปัญญาที่ใกล้ชิดตัวกับผู้สูงอายุที่สุด

ภูมิหลังและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพสู่เด็กและเยาวชน อีกทั้งยังเป็นกระบวนการอนุรักษ์สืบทอดและเห็นคุณค่าภูมิปัญญาของผู้สูงอายุซึ่งเป็นปราชญ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้อยู่คู่สังคมไทยตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษากระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ
2. ศึกษากระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ

ขอบเขตการวิจัย

บทความนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และกำหนดประเด็นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ กระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ และทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ประเด็นการสนทนากลุ่ม ได้แก่ กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ และกระบวนการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ

ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากเกณฑ์ในการพิจารณา และใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selective) จำนวน 16 คน โดยแบ่งกลุ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ตามแนวทางของ แนสทาสี และเชินโซล (Nastasi & Schensul, 2005) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ในการพิจารณา และใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน ด้านละ 2 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านเทคโนโลยีการศึกษา ภูมิปัญญาอาหารเพื่อสุขภาพ ผู้ประกอบการอาหารเพื่อสุขภาพ และวิทยากรหรือ

ครูการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุ จำนวน 8 ท่าน จาก 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบเป็นสัดส่วน ของพื้นที่ในแต่ละภูมิภาคจากสถิติของจังหวัดที่มีครัวเรือนเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในแต่ละภูมิภาค (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) หลังจากนั้นเลือกผู้สูงอายุจากนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่สมัครใจ และมีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ รวมทั้งเป็นเครือข่ายความร่วมมือการสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของโครงการวิจัยโดยสมัครใจ ประกอบด้วย จังหวัดอ่างทอง 1 คน จังหวัดเชียงใหม่ 2 คน จังหวัดสกลนคร 2 คน จังหวัดชลบุรี จำนวน 2 คน และจังหวัดสงขลา 1 คน

ขอบเขตวิธีการรวบรวมข้อมูล

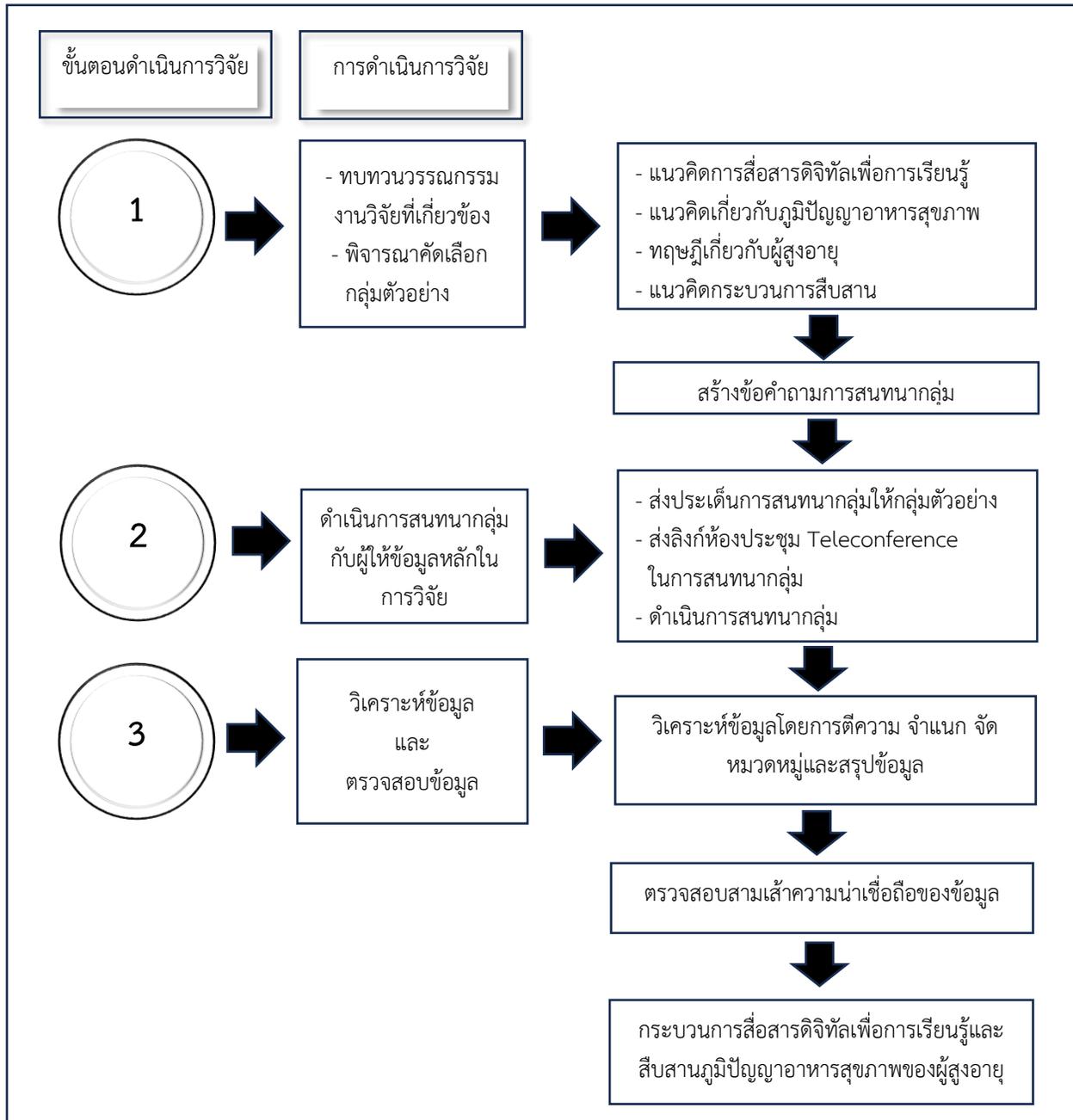
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีขอบเขตดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง
3. คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมการสนทนากลุ่มโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้บุคคลที่ให้ข้อมูลหลักสามารถแสดงความคิดเห็นได้อิสระ
4. วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาความสอดคล้องของถ้อยคำ ข้อความ และนำมาสรุปตีความ หลังจากนั้นจึงจัดหมวดหมู่นำเสนอเป็นข้อ

ค้นพบจากผลงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ และ
ตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิเคราะห์ข้อมูล (Analyst

triangulation) เพื่อนำไปสู่ความน่าเชื่อถือของการ
วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัยที่ถูกต้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานวิจัย

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ ทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และแนวคิดกระบวนการสืบสาน

2. ดำเนินการสร้างข้อคำถามการสนทนากลุ่มโดยมีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามมีความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ ซึ่งพบว่าประเด็นการสนทนากลุ่มมีความสอดคล้องกับขอบเขตของวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมีค่าความเที่ยงตรงที่ 1.0 นั่นแสดงว่าข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3. ยื่นขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Institutional Review Board)

4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมการสนทนากลุ่มตามเกณฑ์การคัดเลือกเข้าร่วมการวิจัย (Inclusion Criteria)

5. ส่งประเด็นการสนทนากลุ่มให้ผู้ร่วมกิจกรรมก่อนล่วงหน้า และดำเนินการสนทนากลุ่มใช้เวลา 2 ชั่วโมง กับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ โดยการส่งลิงก์ห้องประชุม Teleconference ในการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

6. คณะผู้วิจัยจะมีการอธิบายกระบวนการรักษาความลับ ของภาพ และเสียงที่บันทึกหากมีคำถามที่ไม่อยากตอบขอให้ข้ามไปได้ ตามช่วงวันเวลาที่สะดวกของกลุ่มตัวอย่าง

7. ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามวันเวลาที่นัดหมายโดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง

8. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ จำแนกจัดหมวดหมู่และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและสัมภาษณ์

9. ตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิเคราะห์ข้อมูล (Analyst triangulation) โดยการใช้ผู้วิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยต่างคนต่างวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำผลการสรุปมาเปรียบเทียบกับ

10. สรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา รหัสโครงการวิจัย HU064/2565 เอกสารรับรองที่ IRB2-074/2565 ซึ่งได้มีการอธิบายและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย การใช้ข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์การวิจัย การคุ้มครอง สิทธิ เงื่อนไขข้อตกลงการเข้าร่วมวิจัยโดยอิสระ และการรักษาความลับของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ไม่มี ความเสี่ยงแต่อย่างใด ข้อมูลจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสนทนากลุ่ม สำหรับเป็นข้อคำถาม ปลายเปิดในกิจกรรมการสนทนากลุ่มกระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ โดยประเด็นข้อคำถาม จำนวน 4

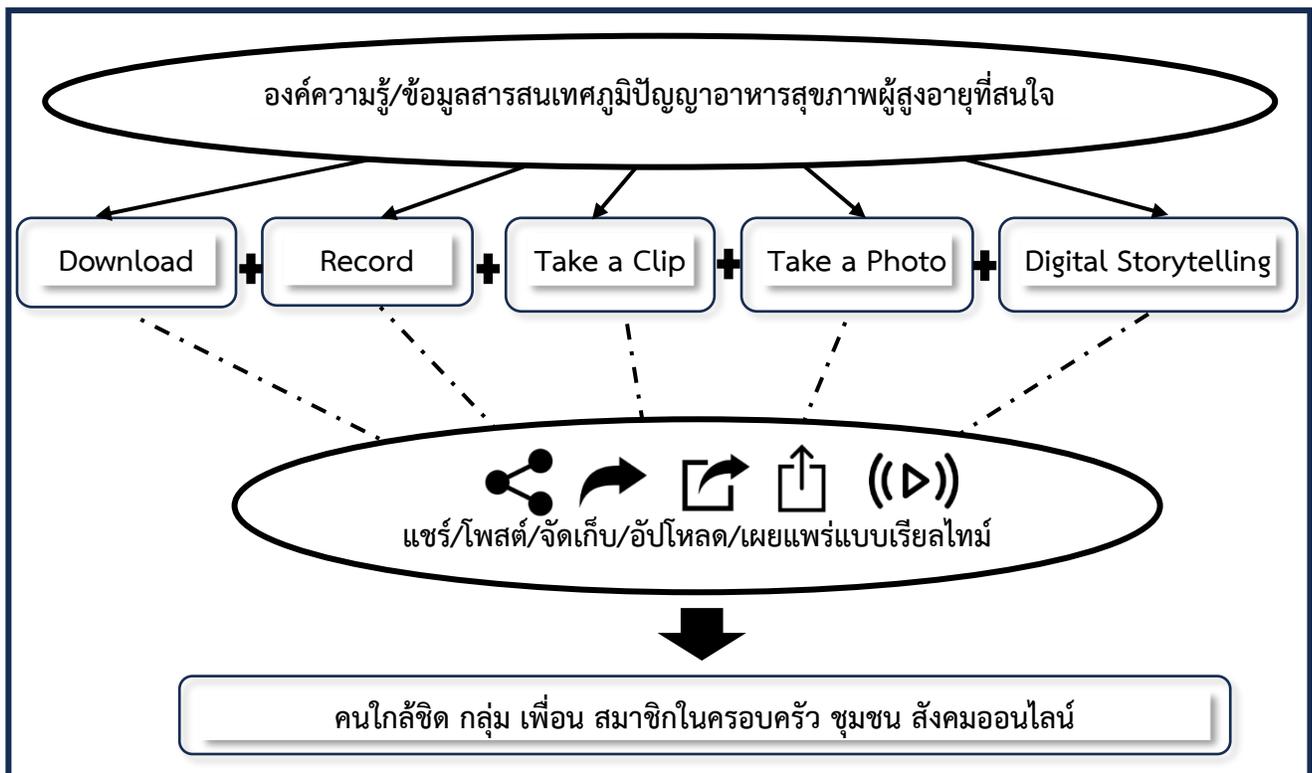
คำถาม ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การ ซึ่ง ทั้งนี้ประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ประเด็นปลายเปิด ได้แก่ วิธีการใช้สื่อออนไลน์เรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสนทนาสื่อสารออนไลน์ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ วิธีการบันทึกภูมิปัญญาอาหารสุขภาพผ่านสื่อออนไลน์ และวิธีการถ่ายทอดหรือบอกต่อภูมิปัญญาอาหารสุขภาพช่องทางออนไลน์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ

ของผู้สูงอายุ” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยสามารถนำประเด็นมาสรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งจากผลการศึกษาคณะผู้วิจัยสามารถสรุปกระบวนการ ได้เป็น 6 วิธีการ ได้แก่ 1. ดาวนโหลดรูปภาพหรือคลิปเก็บไว้ในสมาร์ตโฟน 2. บันทึกเป็นข้อความเสียงพูดส่งต่อทางไลน์แอปพลิเคชัน 3. บันทึกคลิปวิดีโอ ภาพนิ่งให้คนใกล้ชิดเก็บไว้ 4. ถ่ายคลิปแบ่งปันผ่าน Reels TikTok หรือไลฟ์สด โพสต์ลง Facebook 5. ถ่ายภาพนิ่ง และวิดีโอสั้นบันทึกไว้ในโทรศัพท์เพื่อส่งต่อ และ 6. เล่าเรื่องด้วยบทกลอนเสียงเพลงผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ

จากภาพที่ 2 กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ นั้นหมายถึงวิธีการเข้าถึง จัดการ แบ่งปัน ข้อมูลที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเด็นภูมิปัญญาอาหารสุขภาพซึ่งผู้สูงอายุได้ให้ความสนใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และผ่านการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิเคราะห์ข้อมูล (Analyst triangulation) ตามแนวทางของสุรางค์ จันทวานิช (2553) โดยมีรายละเอียด ข้อค้นพบ ดังตัวอย่างบทสนทนากลุ่ม ดังนี้

....“ป้าก็เล่นไม่เก่ง ลูกสอนบ้าง และความรู้จากทำกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุได้ทราบวิธีการกดดาวนโหลดวิดีโอและภาพนิ่งลงในเครื่อง หรือบางทีก็แชร์ลงในไลน์ส่วนใหญ่ ป้าชอบแชร์ภาพนิ่งเรื่องสุขภาพอยากเลือกอาหารที่เป็นสมุนไพร เราก็แก่แล้ว แต่บางทีถ้าอยากดูอะไรก็กดตัวสีแดงๆ สามเหลี่ยมยุบ”

....“พิมพ์ไม่คล่อง ตาก็มองไม่ค่อยเห็น ลูกชอบว่าให้ฟังถ้าเป็นประโยคยาว ๆ ส่งทางไลน์ก็รูปไม่ชัดและบันทึกเสียงส่ง ให้กับเพื่อนบ้าง ลูก ๆ บ้างง่ายดีครับพูดผิดก็ยกเลิกข้อความและพูดใหม่ซ้ำได้หลายครั้ง อะไรที่ซับซ้อนต้องพิมพ์เราก็มองแป้นพิมพ์ไม่ค่อยเห็น”.....

..... “เรามีรวมกลุ่มกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุสัปดาห์ละ 2 วัน ให้ทุกคนมาแหล่งให้ฟังเกี่ยวกับอาหารที่อยากแหล่งและมาทำให้แล ในกิจกรรมอาหารบ้านเราหรืออย่างแรง ทุกวันศุกร์ ป้าชอบกดบันทึกวิดีโอสั้น ๆ และส่งทางไลน์ นอกจากนี้ยังเอาความรู้ที่ทางโรงเรียนหาวิทยากรมาอบรมเกี่ยวกับตัดตอก สนุกมาก ป้าเลยลองสมัคร

สมาชิกและแชร์มีคนมาดูเยอะ..... ตอนแรกก็ภาพสั้นไหว แต่พอหลาย ๆ ครั้งมือเริ่มนิ่ง”...

..... “แม่ชอบอู้หือฟังเป็นกลอน เช่น เมืองเหนือ อาหารถิ่นภูมิไพร รสล้ำ น้ำพริกอ่อน ปู่อ่องต้องลอง หนังกองลำขนาด จอผักกาดจืดล้ายัง อาหารเหนือเยอะมากลำขนาดทั้งนั้น อู้หือฟังเป็นกลอนและกดเสียงพูดบันทึกส่ง บางทีแม่ก็กดปุ่มในไลน์และพิมพ์ตามเสียงพูด”....

จากตัวอย่างบทสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้สรุปได้ดังนี้

1.1 การดาวนโหลดภาพนิ่งและวิดีโอเก็บไว้ในสมาร์ทโฟน รวมทั้งอุปกรณ์อื่นเพื่อเก็บไว้ดูย้อนหลังหรือแบ่งปันด้วยแชร์และโพสต์ในสื่อสังคมให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาอาหารสุขภาพที่ผู้สูงอายุสนใจ

1.2 การบันทึกเป็นข้อความเสียงพูดส่งต่อทางไลน์แอปพลิเคชันเพื่อสื่อสารถึงภูมิปัญญาอาหารสุขภาพจากการปฏิบัติจริง ลองผิดลองถูก และเกิดจากการสะสมความรู้ของผู้สูงอายุ โดยสื่อสารให้กับเพื่อน และสมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้

1.3 การบันทึกคลิปวิดีโอด้วยการนำเสนอแบบเรียลไทม์ และบันทึกภาพนิ่งข้อความบนอุปกรณ์ดิจิทัลเกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารสุขภาพที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งใช้วัตถุจับในท้องถิ่นให้คนใกล้ชิด เพื่อนและสมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้

1.4 การถ่ายคลิปสั้น ๆ แบ่งปันผ่าน Reels TikTok หรือไลฟ์สด โพสต์ลง Facebook เพื่อให้เพื่อนและบุคคลอื่นบนโลกออนไลน์และสื่อสังคมได้เรียนรู้

1.5 การถ่ายภาพนิ่ง และคลิปวิดีโอสาธิตการทำอาหารสุขภาพโดยบันทึกไว้ในโทรศัพท์เพื่อส่งต่อโพสต์ลงบนสื่อสังคมให้ทุกคนได้เรียนรู้

1.6 การเล่าเรื่องด้วยบทกลอน เสียงเพลงผ่านวิดีโอแฮริง เพชบุ๊คเกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารสุขภาพเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนและสื่อสารให้ทุกคนได้เรียนรู้

ประเด็นที่ 2 กระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สืบสานผ่านกิจกรรมตามบริบทภาษาถิ่น 2. สืบสานบนวิถีของแรงจูงใจสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ 3. สืบสานผ่านวัฒนธรรมเทศกาลชนบประเพณี และ 4. สืบสานบนพื้นฐานการดำรงชีพ รายละเอียดมีดังนี้

2.1 สืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพผ่านการกิจกรรมการสื่อสารแบบดั้งเดิมตามภูมิภาคต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมตามบริบทภาษาถิ่นประกอบด้วย

2.1.1 ภาคเหนือ ได้แก่ ยะหื้อผ่อ (ทำให้ดู) อู้หื้อฟ่ง (เล่าให้ฟัง) สอนให้ยะ (สอนให้ทำ) แบ่ง (สาธิตให้ดู)

2.1.2 ภาคอีสาน ได้แก่ เฮ็ดให้เบ็ง (ทำให้ดู) เว่าให้ฟ่ง (เล่าให้ฟัง) เฮ็ดนำเฟิ่น (ทำตามหรือช่วยทำ) ซอมเบ็งเฟิ่น (ดูหรือสังเกต) ผีกเฮ็ด (ผีกทำ) ตุ่มโฮม (การรวมกลุ่ม) โสเหล่ (วิพากษ์วิจารณ์ การพูดคุย)

2.1.3 ภาคกลาง/ตะวันออก ได้แก่ เล่าให้ฟัง ทำให้ดู สาธิตเป็นตัวอย่าง

2.1.4 ภาคใต้ ได้แก่ ทำให้แล (ทำให้ดู) แหลงให้ฟ่ง (เล่าให้ลูกหลานฟัง) หยบแลผู้เฒ่า.....(แอบดูคนแก่คนแก่ทำ)

2.2 สืบสานบนวิถีของแรงจูงใจสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจในการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

2.2.1 สร้างคนรุ่นใหม่ให้สามารถนำสิ่งดี ๆ ใกล้เคียงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพ

2.2.2 ส่งเสริมให้มีการปรุงอาหารที่มาจากพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

2.2.3 สนับสนุนให้รู้จักวิธีการรับประทานอาหารที่ถูกต้องเพื่อป้องกันโรคร้ายต่าง ๆ

2.2.4 ส่งเสริมให้เป็นเป็นสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ

2.2.5 การแปรรูปอาหารท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวและเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.3 สืบสานผ่านวัฒนธรรมและเทศกาลชนบประเพณี ประกอบด้วย

2.3.1 บอกต่อให้คนรุ่นหลังได้ทราบวัฒนธรรมการปรุงอาหารถิ่นกินเป็นยา เช่น ส้าไบ มะขามอ่อน ผักกาดจ้อ แกงไก่กระวาน

2.3.2 การสืบทอดทางชนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ประเพณีกินเจ

2.3.3 การรวมกลุ่มในทุกระดับของสังคม ได้แก่ ครอบครัว เครือข่ายชุมชน กิจกรรมทางศาสนา สถานศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการประกอบอาชีพต่าง ๆ

2.3.4 กิจกรรมที่แสดงพฤติกรรมตามความเชื่อความศรัทธา ได้แก่ งานบุญบั้งไฟ งานบุญยี่เป็ง เป็นต้น

2.4 สืบสานบนพื้นฐานการดำรงชีพ การประกอบอาชีพ ประกอบด้วย

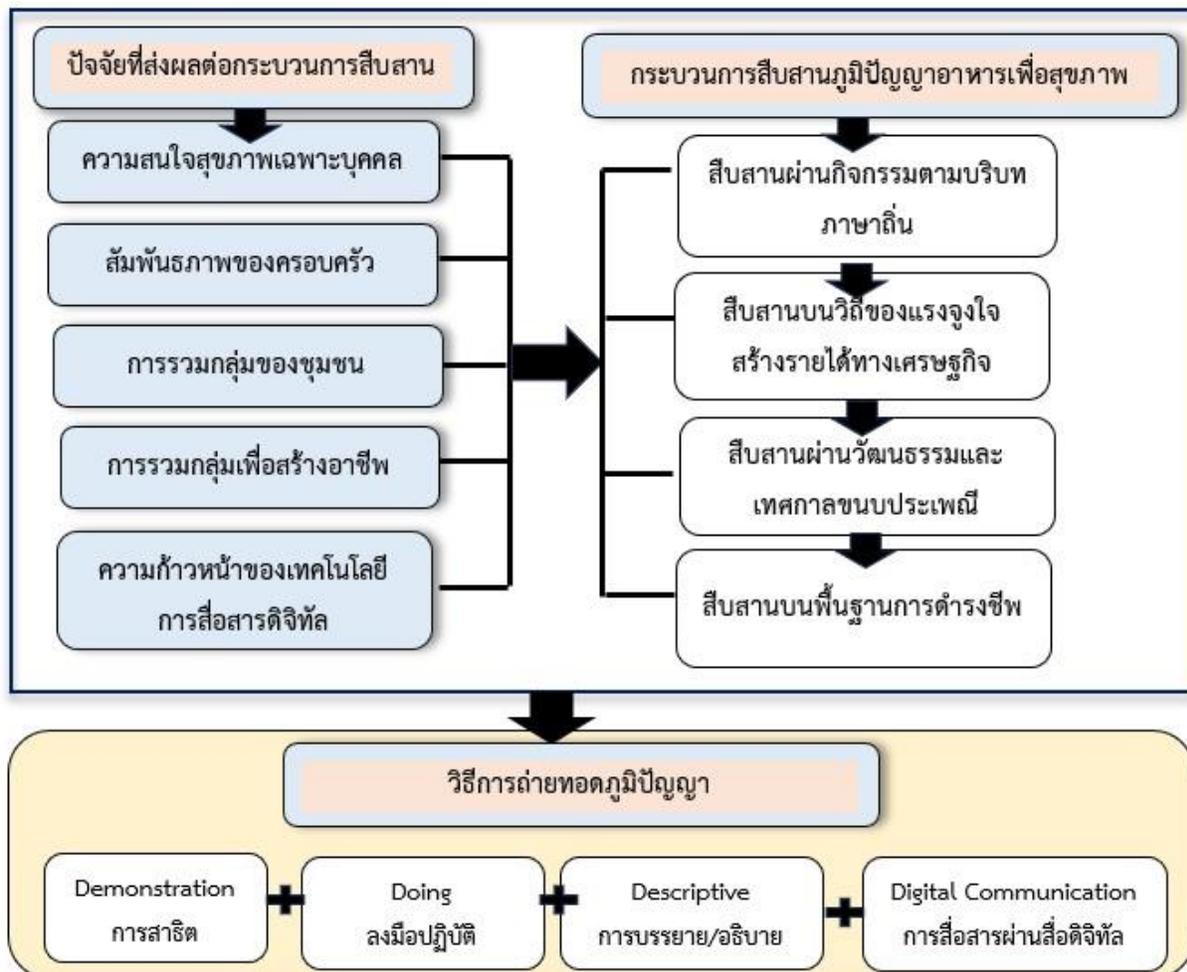
2.4.1 การปรุงอาหารเพื่อการรับประทานโดยใช้วัตถุดิบตามฤดูกาลและในท้องถิ่น

2.4.2 การถนอมอาหารเพื่อการ
รับประทาน

2.4.3 การแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพ

2.4.4 การรับประทานอาหารเพื่อการ
รักษาโรคและให้สุขภาพดี

จาก 4 องค์ประกอบของกระบวนการสืบ
สานภูมิปัญญาอาหารเพื่อสุขภาพ ดังกล่าวข้างต้น
คณะผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นภาพที่ 3 กระบวนการสืบ
สานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 กระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

จากภาพที่ 3 แสดงถึงการเชื่อมโยงระหว่างปัจจัย และกระบวนการการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ 4 องค์ประกอบ สุ่วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา ได้แก่ การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การบรรยายหรืออธิบาย และการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล ทั้งนี้ประโยชน์จากกระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ 5 ภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันในบริบทของท้องถิ่น และกลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงควรส่งเสริมกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุด้วยเทคนิคต่าง ๆ ให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลักสูตรของโรงเรียน ผู้สูงอายุทั่วประเทศ สู Soft Power ยกระดับและพัฒนาความสามารถด้านความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย ให้สร้างมูลค่าและสร้างรายได้ด้วยภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง “กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ” คณะผู้วิจัยขออภิปรายผลที่ค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย และประเด็นที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (Research Exploitation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุจากผลการวิจัย ประกอบด้วย การดาวน์โหลด การบันทึกเสียง การถ่ายคลิปวิดีโอ การถ่ายภาพนิ่ง และการเล่าเรื่องดิจิทัล เพื่อส่งต่อด้วยการแชร์ โพสต์ อัปโหลด และการเผยแพร่แบบไลฟ์ (Live) ใน

ลักษณะเรียลไทม์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารตามองค์ประกอบแนวคิดของเบอร์โล (Berlo, 1960) ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศจากผู้ส่งสารคือผู้สูงอายุ (Source/Sender) สารเกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ (Message) ช่องทาง (Channel) ที่ใช้ในการสื่อสารการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ สื่อสังคม และผู้รับสาร (Receiver) ที่ประกอบด้วย คนใกล้ชิด กลุ่ม เพื่อน สมาชิกในครอบครัว ชุมชน สังคมออนไลน์ ทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่และการนำเสนอสื่อสารดิจิทัล และกระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุนั้นเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มสังคมตามคำกล่าวของ ซิกแมน (Sigman, 1987) ที่ระบุว่า การติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นเป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการถ่ายทอดสารสู่ระดับกลุ่มบุคคลที่มีการรวมกลุ่มทางสังคมรวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประเด็นที่สนใจไปยังระดับการสื่อสารระหว่างบุคคล และระบบการสื่อสารนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา โดยบทบาทของการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง สู่การพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด โดยมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เอื้อเพื่อต่อกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับพันธูกร สงคราม และเนวานิตย์ สงคราม (2565) ที่กล่าวว่า ผู้ส่งสารต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ องค์กรความรู้ ประสบการณ์และความสามารถในการสื่อสาร รู้จักผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมาย รู้จักเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสื่อสารเผยแพร่หรือนำเสนอเป็นอย่างดี และสามารถที่จะใช้สื่อหรือช่องทางในการเผยแพร่หรือนำเสนอได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้สูงอายุซึ่งเป็นเจเนอเรชันบี (Baby Bomer) ได้มีการปรับตัวและสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น

เรื่อง “สุขภาพ” ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีโพธิ์ โชติจิรวรรณา (2562) พบว่า ผู้สูงอายุมีความสนใจและความต้องการจำเป็นเรื่องการใช้โปรแกรมในสมาร์ตโฟนหาความรู้สุขภาพเป็นลำดับแรก และยังมีความสัมพันธ์กับข้อค้นพบของ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2563) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีเป้าหมายการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และสื่อสารเรื่องใกล้ตัว ได้แก่ สุขภาพ อาหาร การออกกำลังกาย และมีความสนใจในการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามความจำเป็นหากมีผู้ใกล้ชิดแนะนำการใช้งาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พนมคลีฉายา (2563) ที่พบว่า เทคโนโลยียังช่วยสร้างความสัมพันธ์ ที่เป็นจริงในชุมชนเสมือน รวมทั้งการติดต่อทางสังคม การสนับสนุนและช่วยเหลือกัน ผู้สูงอายุสามารถ สร้างความรู้สึก ความใกล้ชิดที่มากขึ้นด้วยการแบ่งปันความทรงจำเรื่องราวในอดีตระหว่างกัน

จากข้อค้นพบกระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุนั้นมีการแสวงหาความรู้ด้วยการดาวน์โหลด และการเผยแพร่ด้วยการเล่าเรื่องสื่อสารให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ผ่านช่องทางการสื่อสารดิจิทัล และช่องทางอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ตามความสนใจตามความสะดวกของแต่ละบุคคล (อาชัญญา รัตนอุบล, 2562) ดังนั้นจากข้อค้นพบจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุได้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้มีการปรับตัวอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงพร้อมรับนิเวศของสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ สอง ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของ

ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สืบสานผ่านกิจกรรมตามบริบทภาษาถิ่น 2. สืบสานบนวิถีของแรงจูงใจสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ 3. สืบสานผ่านวัฒนธรรมเทศกาลชนบประเพณี และ 4. สืบสานบนพื้นฐานการดำรงชีพ โดยวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุนั้นประกอบด้วย การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การบรรยายหรืออธิบาย และการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับสร้างประสบการณ์แห่งการเรียนรู้จากนามธรรมไปสู่รูปธรรมตามแนวทางตามกรวยประสบการณ์ของเอเดการ์เดล (Dale, 1969) นอกจากนี้ ข้อค้นพบจากการวิจัยที่ แสดงถึง กระบวนการสืบสานภูมิปัญญาผ่านวัฒนธรรมเทศกาลชนบประเพณี ซึ่งสอดคล้องกับจินต์ประวีร์ เจริญฉิม และสิริชัย ดีเลิศ (2563) ที่ ศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน พบว่า ผู้สูงอายุจะถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยการให้ปฏิบัติจริง เป็นการให้ผู้เรียนได้ทำจริง โดยมีผู้สูงอายุคอยให้คำแนะนำ รวมทั้งจากพิธีกรรมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายายจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้จากข้อค้นพบงานวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการไหลเวียนของข้อมูลองค์ความรู้ในระบบนิเวศของการกระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพตามแบบจำลอง DIKW โดยมีรากฐานมาจากการจัดการความรู้เพื่ออธิบายการส่งต่อเปลี่ยนของข้อมูล (D: Data) ไปยังสารสนเทศ (I: Information) ความรู้ (K: Knowledge) ภูมิปัญญา (W: Wisdom) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการของข้อมูล การรับรู้ และสร้างข้อมูลสู่ภูมิปัญญา (Rowley, 2007) ซึ่งเป็นลำดับขั้นการรับรู้และสร้างข้อมูล ทั้งนี้ในส่วนของ

ภูมิปัญญาที่มีการสืบสานนั้นเกิดจากการใช้ความรู้ที่สั่งสมจากการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโดยรวม (อลงกรณ์ ปริวุฒิพงศ์, 2565) ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมทั้งเผชิญหน้าและประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการถอดบทเรียนเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของแต่ละสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณค่าสู่การสืบสานของภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อให้อนุชนคนรุ่นใหม่ได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดเป็น Soft Power เสริมพลังภูมิปัญญาอาหารสุขภาพที่ใกล้ชิดตัวให้กับชุมชนท้องถิ่น และประเทศไทยภายใต้บริบทสังคมดิจิทัล

องค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา

องค์ความรู้จากการวิจัย “กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการและขั้นตอนในการกำหนดรูปแบบของการจัดกิจกรรมเพื่อเลือกเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุสถานศึกษาในระบบโรงเรียน และบทเรียนออนไลน์แบบเปิด (MOOC) โดยนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยใช้ภาษาถิ่น สื่อสารสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน สอดแทรกวัฒนธรรมเทศกาลชนบประเพณี และนำภูมิปัญญาอาหารสุขภาพที่ใกล้ตัวนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีพในลักษณะอาหารถิ่นกินเป็นยานอกจากนี้วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุควรมีการนำไปประยุกต์ใช้ซึ่งประกอบด้วยข้อค้นพบที่ได้คือ 5D ได้แก่ การสาธิตให้ดู (Demonstration) การ

ให้ลงมือปฏิบัติทดลองทำ (Doing) การบรรยาย/อธิบาย (Descriptive) และการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Communication) ทั้งนี้โดยภาพรวมจากข้อค้นพบนำไปการวิจัยและพัฒนาบทเรียนที่สร้างคุณค่า ยกย่องเชิดชูภูมิปัญญาและประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนานของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เสื่อมสูญหายไปจากท้องถิ่นและสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กระบวนการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุในปัจจุบันได้มีช่องทางที่หลากหลายในการเผยแพร่และเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาของผู้สูงอายุดังกล่าวนั้นได้มีการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง จึงควรมีโรงเรียนสถาบันการศึกษา หรือชุมชนจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมสามวัยภูมิใจอาหารถิ่น กินเป็นยา เพื่อจัดการความรู้โดยให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดและจัดเก็บความรู้ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2. การเผยแพร่เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพซึ่งเป็นอาหารประจำถิ่นควรมีแทรกรายละเอียดของสรรพคุณโดยอ้างอิงจากเอกสารหน่วยงานหรือองค์กรที่เชื่อถือได้ เช่น คู่มืออาหารเป็นยา...สู่วิถีรักษาสุขภาพ ของ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

3. ควรมีการจัดเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพบนโมบายแอปพลิเคชันโดยบุคคลทั่วไปและผู้สูงอายุสามารถจัดการอัปโหลดเนื้อหา สืบค้นและเรียกดูข้อมูลได้ อีกทั้งยังสามารถ

ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะนำไปใช้เพื่อบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้

4. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยต่อกิจกรรมการสอนในกลุ่มกับผู้สูงอายุสมควรใช้ภาษาในการสื่อสารที่เป็นกันเอง ภายใต้อารมณ์ของประเด็นที่ต้องการพูดคุย หรือบางครั้งควรใช้ภาษาถิ่น และไม่ใช้ศัพท์ที่เข้าใจยาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการค้นพบในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Method) เพื่อเป็นกรอบแนวทางของกระบวนการถ่ายทอดซึ่งควรมีการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้สื่อเพื่อสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุ ในรูปแบบบทเรียนออนไลน์แบบเปิด (MOOC) โดยนำปราชญ์ภูมิปัญญาอาหารสุขภาพที่โดดเด่นมาถ่ายทอดบทเรียนให้ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตตามความสนใจ

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อการสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุโดยออกแบบเมนูและขั้นตอนการใช้ที่ง่ายและสะดวก

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและแหล่งทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดภูมิปัญญาอาหารสุขภาพของผู้สูงอายุที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลผ่านนวัตกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเพื่อสืบสานภูมิปัญญาอาหารสุขภาพ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2563). เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับการวิจัยทางการศึกษาในการเปลี่ยนผ่านทาดิจิทัล.

กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

จิรภัทร์ บัวอิน. (2551). *เปิดโลกเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา*. กรุงเทพฯ: สถาบันต้นกล้า.

จินต์ประวีร์ เจริญฉิม และสิริชัย ดีเลิศ. (2563). กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 33(2), 152-167.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2566). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์.

- ณัฐกร สงคราม และเนาวนิตย์ สงคราม. (2565). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการนำเสนอ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วริษฐา แก้วเกต. (2566). *Soft Power นโยบายหนุนพื้นที่ขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) บนฐานทุนทางวัฒนธรรม สร้างอาชีพ รายได้ของชุมชน*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.eef.or.th/article-soft-power-learning-city-111023/>
- ศรีไพร โชติจิรวัดนา. (2562). *การพัฒนาารูปแบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์การเรียนรู้ศตวรรษที่ 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล. (2564ก). *นิทัศน์แนวคิดและแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *สำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2564 (ไตรมาส 4)*. สืบค้น 20 มกราคม 2566, จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านICT/เทคโนโลยีในครัวเรือน/2564/fullreport_ict_q4_64.pdf.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่18)*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2558). “แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา การสื่อสารกับการพัฒนา หน่วยที่ 1-8*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พนม คลีฉายา. (2563). *การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ และข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลัมพลังของผู้สูงอายุไทย*, รายงานวิจัย. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2565). *ยังโอลด์ (Young-old) ไทยในวิถีดิจิทัล*. หน่วยปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความรู้ทางด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (DIRU). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทิศ บำรุงชีพ และคณะ. (2565). *การพัฒนาารูปแบบศูนย์วิจัยนวัตกรรมและฝึกอบรมเพื่อสืบสานภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2562). *แนวคิดการส่งเสริมการตลอดชีวิตในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกรณ์ ปริวุฒิพงศ์. (2565). *ความรู้เรื่องสื่อและสารสนเทศจากแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Berlo, D. K. (1960). *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Borka Jerman Blazic, Andrej Jerman-Blazic. (2020). Overcoming the digital divide with a modern approach to learning digital skills for the elderly adults. *Educ. Inf. Technol.* 25(1), 259-279.
- Dale, E. (1969). *Audiovisual methods in teaching* (3rd ed.). New York: Dryden Press.
- Nastasi, B. K. and Schensul, S. L. (2005). “Contributions of qualitative research to the validity of intervention research”, *Journal of School Psychology*. 43(3), 177-195.
- Rowley, J. (2007). The wisdom hierarchy: representations of the DIKW hierarchy. *Journal of Information Science*, 33, 163-180. doi:10.1177/0165551506070706
- Sigman, S. J. (1987). *A perspective on social communication*. Lexington, MA: Lexington Books.

URU

Journal of Integrated Sciences
for Development

วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

URU Journal of Integrated Sciences
for Development

SCAN ME

วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
เลขที่ 27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง
จังหวัดอุตรดิตถ์ 53000
โทร. 089-9617456, 089-9617457